

I. STIRI PE SCURT

Integrare Europeană

- Moldova și Comisia Europeană au Semnat Acorduri de Finanțare în Contextul Instrumentului de Parteneriat și Vecinătate Europeană. Infotag. 02.12.2008.
- La Geneva a Avut Loc Ședința Comisiei Interguvernamentale Moldo-Elvețiene. MAEIE. 03.12.2008.
- Agenda Priorităților de Integrare Europeană pentru 2009 Va Fi Elaborată Până la 20 Ianuarie. Info-Prim Neo. 03.12.2008.
- Președintele Comisiei Europene: Dacă Nu Există Război Rece, Nu Trebuie să Fie Nici Zone de Influență. Info-Prim Neo. 03.12.2008.
- Ministrii de Externe ai NATO Reiterează Sustinerea Integrității și Suveranității Moldovei. Reporter.MD. 03.12.2008.
- Vizita Prim-ministrului Moldovei în Bulgaria. Guvern RM. 05.12.2008.
- La Summit-ul OSCE de la Helsinki Moldova a Fost Susținută de Către UE și SUA. Info-Prim Neo. 05.12.2008.
- Moldova a Cerut din nou Retragera Trupelor Ruse. Info-Prim Neo. 06.12.2008.
- Vizita Președintelui Parlamentului Moldovei la Strasbourg. Parlamentul RM. 08.12.2008.
- Vizita Președintelui Parlamentului Moldovei la Bruxelles. Parlamentul RM. 10.12.2008.
- Polonia Va Contribui la Pregătirea Negociatorilor Moldoveni în Problematika Integrării Europene. MAEIE. 10.12.2008.
- Benita Ferrero-Waldner Este Îngrijorată de Cazul Pro TV Chișinău . Info-Prim Neo. 12.12.2008.
- Moldova a Participat la Reuniunea Consiliului Regional pentru Cooperare. MAEIE. 12.12.2008.
- Guvernul Polonez Oferă Asistență Moldovei. Info-Prim Neo. 13.12.2008.
- Cetățenii Moldovei Vor Să Se Integreze în UE. Info-Prim Neo. 16.12.2008.
- OSCE Cheamă Moldova să Reînnoiască Licența PRO TV. Info-Prim Neo. 16.12.2008.
- Banca Europeană de Investiții Va Lansa Noi Proiecte Investiționale în Moldova. 18.12.2008.

România– Republica Moldova

- Grigore Petrenco: România Trebuie Să Recunoască Moldova de Facto. Infotag. 11.12.2008.
- Zinaida Greceanii: Convenția de Mic Trafic și Deschiderea Consulatelor după Semnarea Tratatului de Bază cu România. NewsIn. 16.12.2008.

Rusia – Republica Moldova

- Ambasadorul Rusiei: Moscova Va Contribui la Reluarea Negocierilor în Reglementarea Transnistreană. Infotag. 03.12.2008.
- Rusia Va Urmări Politicile UE în Spațiul Post-Sovietic. Info-Prim Neo. 09.12.2008.

- Vladimir Voronin: În Parteneriatul Moldovei cu Rusia și în Integrarea în UE Nu Există Contradicții. Infotag. 11.12.2008.
- MAE al Rusiei Consideră că Declarațiile Liderului PPCD din Moldova Sînt un Piar Preelectoral. Infotag. 18.12.2008.

Cooperarea Regională

- Statele CSI Vor Colabora Mai Activ în Domeniul Securității Alimentare. Infotag. 04.12.2008.
- Moldova Va Colabora cu Statele CSI în Vederea Combaterii Terorismului și Extremismului. Infotag. 05.12.2008.
- Moldova Ar Putea Deveni Membră a Comunității Energetice în 2009. Infotag. 10.12.2008.

Conflictul Transnistrean

- Vladimir Voronin: Moldova și Rusia au Același Scenariu de Reglementare a Conflictului Transnistrean. Infotag. 11.12.2008.
- Experții Nu Cred în Soluționarea Rapidă a Conflictului Transnistrean. Infotag. 17.12.2008.

II. OPINII, COMENTARII, INTERVIURI

1. Prioritățile Președinției Cehe a UE. Timpul. 19.12.2008.
2. Declarație cu Privire la Parteneriatul Estic. Dna Benita Ferrero-Waldner, Comisar European pentru Relații Externe și Politică Europeană de Vecinătate. 12.12.2008.
3. Parteneriatul Estic și Vecinii Suverani ai UE. Nicu Popescu, Consiliul European pentru Relații Externe din Londra. Timpul. 12.12.2008.
4. Parteneriatul Estic – o posibilă etapă de tranziție/pregătire spre aderarea la UE. Comentariu de Victor Chirilă, Director de Programe APE. 10.12.2008.
5. Viziunea Sintetizată Asupra Problemei Transnistrene. IPP.md. 17.12.2008.
6. Cine Decontează Eșecul Relației București - Chișinău? Dan Dungaciu. Moldova.org. 03.12.2008.
7. Calitatea de Membru al NATO e un Certificat al Securității. Interviu cu Ognyan Minchev, Director al Institutului de Studii Regionale și Internaționale (IRIS) din Sofia. Timpul. 12.12.2008.

III. SINTEZE ȘI DEZBATERI AUDIO DE POLITICĂ EXTERNĂ

1. Consiliul Ministerial OSCE. Ce Rost Mai Are o Organizație Care nu Ajunge la un Consens de 9 ani de Zile? Ce Rost Are Parteneriatul Strategic al Moldovei cu Moscova? Interviu cu dl Iurie Leancă, Vice-Președinte APE. Radio Europa Liberă. 05.12.2008.
2. Parteneriatul Estic, Reuniunea Ministerială a OSCE, Alegerile Parlamentare și Integrarea Europeană. Sinteze și Dezbateri de Politică Externă. APE. 05.12.2008.
3. Vizita Ministrului de Externe al Italiei la Chișinău, Summitul ICE, Relațiile Moldo-Române. Sinteze și Dezbateri de Politică Externă. APE. 28.11.2008.
4. Alegerile Prezidențiale din SUA, Summitul CEMN de la Chișinău, Cooperarea Regională și Integrarea Europeană. Sinteze și Dezbateri de Politică Externă. APE. 07.11.2008.

I. ȘTIRI PE SCURT

2 decembrie	Moldova și Comisia Europeană au Semnat Acorduri de Finanțare în Contextul Instrumentului de Parteneriat și Vecinătate Europeană
3 decembrie	La Geneva s-a desfășurat ședința a Comisiei interguvernamentale moldo-elvețiene pentru cooperare comercial-economică
4-5 decembrie	La Helsinki avut loc reuniunea Consiliu de Miniștri al OSCE
5-6 decembrie	Prim-ministrul Republicii Moldova Zinaida Greceanii a efectuat o vizita oficială în Republica Bulgaria
8-10 decembrie	Dl Marian LUPU, Președintele Parlamentului Republicii Moldova, a efectuat o vizită de lucru la Consiliul Europei (Strasbourg) și Parlamentul European (Bruxelles)
8 decembrie	La Bruxelles a avut loc o masă rotundă dedicată viitorului relațiilor Republicii Moldova cu UE, organizat de către Oficiul European al Fundației „Konrad-Adenauer-Stiftung”
9 decembrie	La Varșovia au avut loc consultările bilaterale moldo-polone în domeniul integrării europene
12 decembrie	La Sarajevo s-a desfășurat reuniunea Bord-ului Consiliului Regional pentru Cooperare (CRC), care a reunit Coordonatorii Naționali ai statelor membre ale Procesului de Cooperare în Europa de Sud-Est (SEECF)
15-16 decembrie	La MAEIE a avut loc înmânarea copiilor scrisorilor de acreditare în calitate de Ambasadori Extraordinari și Plenipotențieri în Republica Moldova. Noii șefi ai misiunilor diplomatice, care vor reprezenta interesele țărilor lor în Republica Moldova, sunt: dl Suphot Dhirakaosal, Ambasador al Regatului Thaiandei, dna Margaret Eileen Twomey, Ambasador al Australiei, dna Sanaa Esmail Atallah Esmail, Ambasador al Republicii Arabe Egipt, dl John Morahan, Ambasador al Irlandei, dl Levon Metreveli, Ambasador al Georgiei, și dl Tadashi Izawa, Ambasador al Japoniei.

Integrarea Europeană

- **Moldova și Comisia Europeană au Semnat Acorduri de Finanțare în Contextul Instrumentului de Parteneriat și Vecinătate Europeană. Infotag. 02.12.2008.**

La 2 decembrie, Prim-ministrul Zinaida Greceanii și Marcus Cornaro, Directorul regional Europa, coasta de sud a Mării Mediterane, Orientul Mijlociu și țările politicii de vecinătate, au semnat trei acorduri de finanțare în contextul Instrumentului de Parteneriat și Vecinătate Europeană. Proiectele se referă la co-finanțarea proiectului de reabilitare a Spitalului Clinic Republican, la reabilitarea drumurilor și la implementarea Programului operațional comun Republica Moldova - România - Ucraina 2007-2013. Pentru realizarea primului proiect Moldova va primi un grant de 3 mil. euro pentru modernizarea Spitalului Clinic Republican și reorganizarea acestuia într-un centru modern de ocrotire a sănătății. În cadrul proiectului de

reabilitare a drumurilor Moldova va primi 12 mil. euro. Buget total al programului operațional comun Republica Moldova - România - Ucraina 2007-2013 este de 137.4 mil. euro, dintre care contribuția UE este de aproximativ 126 mil. euro. Fondurile sînt destinate autorităților publice locale, asociațiilor obștești, universităților, instituțiilor de cercetare, etc., care urmează să contribuie la proiect cu o co-finanțare în mărime de 10%.

- **La Geneva a Avut Loc Ședința Comisiei Interguvernamentale Moldo-Elvețiene. MAEIE. 03.12.2008.**

La 3 decembrie, la Geneva s-a desfășurat cea de-a patra ședință a Comisiei interguvernamentale moldo-elvețiene pentru cooperare comercial-economică. Printre prezentările efectuate au fost examinate stadiul actual al dezvoltării relațiilor bilaterale în domeniul economic și comercial, diversificarea domeniilor de asistență, promovarea exportului, relațiile cu CSI, UE, OMC și CEFTA, cadrul juridic

bilateral, inclusiv sectorul agroindustrial, financiar, asistenței umanitare. Un subiect aparte pe agenda ședinței l-a constituit proiectul Acordului privind cooperarea economică. Conform statisticilor, după volumul schimburilor comerciale înregistrate în Republica Moldova, Elveția se situează pe locul 20 între partenerii cu care țara noastră întreține relații comerciale.

- **Agenda Priorităților de Integrare Europeană pentru 2009 Va Fi Elaborată Până la 20 Ianuarie. Info-Prim Neo. 03.12.2008.**

Proiectul Agendei priorităților de integrare europeană pentru 2009 va fi elaborat până la 20 ianuarie. Acest lucru l-a dispus miercuri, 3 decembrie, președintele R. Moldova Vladimir Voronin, care a prezidat ședința Comisiei naționale pentru integrare europeană. Șeful statului a solicitat, de asemenea, ca Grupul special de coordonare interdepartamentală, asistat de secretariatul Comisiei naționale pentru integrare europeană să finalizeze raportul final de implementare a Agendei de priorități de integrare europeană pentru 2008 până la data de 15 ianuarie 2009 și să-l prezinte membrilor comisiei pentru avizare.

- **Președintele Comisiei Europene: Dacă Nu Există Război Rece, Nu Trebuie să Fie Nici Zone de Influență. Info-Prim Neo. 03.12.2008.**

„Dacă nu există război rece, nu trebuie să fie nici zone de influență”, a declarat președintele Comisiei Europene, José Manuel Barroso, după ce instituția a decis miercuri, 3 decembrie, să lanseze Parteneriatul estic – un nou tip de relații dintre UE și Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Moldova și Ucraina. José Manuel Barroso a făcut declarația fiind întrebat cum vede evoluția Parteneriatului estic, de vreme ce țările menționate au relații strânse cu Federația Rusă. „În cele mai dificile momente ale crizei dintre Rusia și Georgia, noi am spus clar că suntem împotriva sferelor de influență. Noi suntem împotriva acestei idei. Eu cred că toate țările au dreptul să decidă pe ce cale să meargă”, a spus președintele Comisiei Europene. Ideea lansării unor relații speciale cu cele șase foste republici sovietice aparține Poloniei și Suediei, care o văd ca pe o alternativă pentru Uniunea la Marea Mediterană, promovată în Uniunea Europeană (UE) în special de Franța. Potrivit oficialilor de la Bruxelles, lansarea de facto a Parteneriatului estic este preconizată în primăvara

anului 2009. Criza ruso-georgiană a accelerat lucrurile în acest sens și parteneriatul va începe mai devreme decât se planifică anterior.

- **Ministrii de Externe ai NATO Reiterează Susținerea Integrității și Suveranității Moldovei. Reporter.MD. 03.12.2008.**

Ministrii de Externe ai NATO și-au exprimat la 3 decembrie, în finalul reuniunii desfășurate la Bruxelles, preocuparea față de "persistența conflictelor din Caucazul de Sud și Republica Moldova". Într-un comunicat final al reuniunii, se menționează că NATO va susține în continuare integritatea teritorială, independența și suveranitatea Armeniei, Azerbaidjanului, Georgiei și Republicii Moldova". Documentul final al reuniunii subliniază importanța rezolvării pasnice a conflictelor pentru stabilitatea regională și reiterează angajamentul ministrilor de a susține eforturile în acest sens. De asemenea, potrivit documentului, ministrii de Externe au decis la Bruxelles să încurajeze "inițiativele menite să consolideze cooperarea, securitatea și stabilitatea regiunii Marii Negre".

- **Vizita Prim-ministrului Moldovei în Bulgaria. Guvern RM. 05.12.2008.**

Vizita Prim-ministrului moldovean în Bulgaria este de natură să ofere un nou impuls relațiilor bilaterale, care, în mod tradițional, sînt strînse și prietenești, a declarat Prim-ministrul bulgar, Serghei Stanișev, în cadrul întrevederii cu Premierul Zinaida Greceanîi. "Cum a procedat și pînă acum, Bulgaria este dispusă să împărtășească cu Republica Moldova experiența sa în procesul de integrare europeană", a precizat șeful Executivului bulgar. Premierul bulgar și-a exprimat convingerea că R.Moldova trebuie să semneze cu Uniunea Europeană un acord de stabilizare și asociere, iar regiunea balcanică trebuie să devină o zonă de stabilitate. "Odată cu aderarea la Uniunea Europeană, Bulgaria și-a stabilit drept priorități în acordarea asistenței pentru dezvoltare Republica Moldova, Georgia și Armenia", a declarat Stanișev, precizînd că urmează a fi stabilit mecanismul de lansare a proiectelor în cadrul acestui program înconjurător.

<http://gov.gov.md/md/comunicate/?nid=1228891&y=2008&m=12&p=3>

- **La Summit-ul OSCE de la Helsinki Moldova a Fost Susținută de Către UE și SUA. Info-Prim Neo. 05.12.2008.**

În cadrul Consiliului Ministerial al OSCE R. Moldova a fost susținută în problema transnistreană de către statele-membre ale UE și SUA. Summit-ul care și-a ținut lucrările la Helsinki, în perioada 4-5 decembrie, a abordat în mod prioritar problemele de securitate europeană, în special cele generate de evoluțiile în contextul conflictelor nesoluționate și regimul armelor convenționale în Europa. În particular Franța, în numele celor 27 de state membre ale UE, a condamnat decizia unilaterală a Federației Ruse de recunoaștere a independenței Abhaziei și Osetiei de Sud (Georgia). Reiterând angajamentul său pentru soluționarea politică durabilă a conflictului transnistrean, precum și a conflictelor de pe teritoriul Georgiei, UE a exprimat sprijinul deplin pentru suveranitatea, integritatea teritorială și inviolabilitatea frontierelor internaționale recunoscute ale Georgiei și R. Moldova. De asemenea, UE a exprimat sprijinul său ferm pentru formatul de negocieri 5+2, ca singurul în măsură să garanteze atingerea unei soluții viabile și comprehensive a problemei transnistrene. Invocând necesitatea unor eforturi suplimentare în procesul de soluționare a conflictului transnistrean, Statele Unite ale Americii au pus accent pe necesitatea îndeplinirii în totalitate de către Federația Rusă a angajamentelor luate la Summit-ul OSCE de la Istanbul cu privire la retragerea forțelor sale militare din Moldova. În acest sens, Rusia a fost chemată să se conformeze principiului central al Tratatului FACE privind acordul statului gazdă pentru staționarea forțelor străine.

- **Moldova a Cerut din nou Retragera trupelor Ruse. Info-Prim Neo. 06.12.2008.**

Moldova a cerut din nou retragerea trupelor ruse de pe teritoriul său și înlocuirea contingentelor militare din zona de conflict transnistreană prin misiune multinațională civilă. Astfel de accente conține alocuțiunea Viceprim-ministrului, Ministrului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova, Andrei Stratan rostită la sesiunea de închidere a reuniunii a XVI a Consiliului de Miniștri al OSCE, care s-a desfășurat la Helsinki, în perioada 4-5 decembrie. „Reiterăm apelul către toți actorii implicați pentru participarea activă în discuțiile privind substituirea contingentelor militare din Zona de Securitate cu o misiune multinațională civilă cu mandat internațional. Reiterăm poziția noastră privind retragerea deplină, neîntârziată și necondiționată a tuturor forțelor militare și

munițiilor Federației Ruse de pe teritoriul R. Moldova, în conformitate cu angajamentele asumate în cadrul summit-urilor OSCE. Aceasta va crea baza necesară pentru ratificarea de către Republica Moldova a Tratatului FACE Adaptat” – a declarat diplomatul-șef moldovean. El a invitat toți actorii interesați să ofere asistență în democratizarea regiunii transnistrene a R. Moldova și a chemat și cu această ocazie autoritățile transnistrene să înlăture toate obstacolele în calea liberei circulații a persoanelor și bunurilor între ambele maluri ale râului Nistru, precum și să înceapă procesul de demilitarizare în contextul consolidării măsurilor de încredere și securitate. El a apreciat rolul Uniunii Europene și al Statelor Unite ale Americii în asigurarea evoluțiilor pozitive atât în soluționarea conflictului, cât și într-un context regional mai larg. În particular, Andrei Stratan a salutat activitatea Misiunii UE de Asistență la Frontieră în R. Moldova și Ucraina, și s-a pronunțat pentru prelungirea acesteia.

- **Vizita Președintelui Parlamentului Moldovei la Strasbourg. Parlamentul RM. 08.12.2008.**

Marian LUPU, Președintele Parlamentului Republicii Moldova, a avut, în cadrul vizitei la Strasbourg, o întrevedere cu Terry DAVIS, Secretar General al Consiliului European. Principalele subiecte abordate în cadrul dialogului s-au referit la cooperarea Republicii Moldova cu Consiliul European, evoluțiile înregistrate în implementarea Rezoluției APCE 1572 din 2007, perspectivele soluționării problemei transnistrene, precum și mecanismele de colaborare în vederea onorării depline a angajamentelor și obligațiilor țării noastre față de CoE.

<http://www.parlament.md/news/pressrelease/09.12.2008/>

- **Vizita Președintelui Parlamentului Moldovei la Bruxelles. Parlamentul RM. 10.12.2008.**

La 10 decembrie, în cadrul vizitei de lucru la instituțiile europene Marian Lupu, Președintele Parlamentului Republicii Moldova, s-a întâlnit, la Bruxelles, cu Miguel Angel Martinez Martinez și Marek Siwiec, vicepreședinți ai Parlamentului European. Părțile au abordat aspecte privind evoluțiile recente în relațiile Republicii Moldova cu Uniunea Europeană, mecanismele de cooperare în cadrul Parteneriatului Estic, aprobarea noului cadru

legal UE-RM și perspectivele reglementării conflictului transnistrean. Oficialii europeni au optat pentru avansarea relațiilor cu țara noastră în cadrul inițiativei Comisiei Europene - Parteneriatul Estic, menționând oportunitățile de cooperare economică și socială, de care vor beneficia statele participante.

Marek Siwiec a opinat că Republica Moldova se află într-o situație mai avantajoasă în comparație cu alte state, specificând că beneficierea de mecanismele pe care le oferă Parteneriatul este în interdependență directă cu ambițiile și inițiativele individuale ale statului în vederea avansării dialogului moldo-comunitar. Cu referire la reglementarea transnistreană interlocutorii au optat pentru reluarea negocierilor în formatul 5+2 și găsirea unei soluții optime în conformitate cu principiile suveranității și integrității teritoriale a statului nostru.

<http://www.parlament.md/news/pressrelease/10.12.2008/>;

<http://www.parlament.md/news/pressrelease/09.12.2008/>.

- **Polonia Va Contribui la Pregătirea Negociatorilor Moldoveni în Problematika Integrării Europene. MAEIE. 10.12.2008.**

La 9 decembrie, la Varșovia, au avut loc consultările moldo-polone la nivelul ministerelor de externe. Interlocutorii au apreciat dinamica dialogului politic și a relațiilor economice bilaterale, în acest context, s-a convenit ca la începutul anului viitor să fie lansată în mod practic activitatea Forului polono-moldovenesc prin demararea unor acțiuni concrete de pregătire a negociatorilor moldoveni în problematică europeană. Un alt capitol al discuțiilor a vizat liberalizarea în continuare a regimului de vize cu spațiul comunitar, oficialul polonez fiind informat despre evoluția dialogului dintre RM și instituțiile europene în acest sens.

<http://www.mfa.gov.md/noutati/472561/>

- **Benita Ferrero-Waldner Este Îngrijorată de Cazul Pro TV Chișinău . Info-Prim Neo. 12.12.2008.**

Comisarul pentru relații externe și politică europeană de vecinătate, Benita Ferrero-Waldner, se declară îngrijorată de decizia Consiliului Coordonator al Audiovizualului din Moldova de a refuza prelungirea licenței de emisie a postului Pro TV Chișinău. Potrivit oficialului european, libertatea presei este unul din principiile fundamentale ale unei democrații eficiente, iar

respectarea principiilor democratice și a drepturilor omului constituie elementul cheie al relațiilor noastre cu R. Moldova. “Sunt îngrijorată de decizia Consiliului Coordonator al Audiovizualului din Moldova din 11 decembrie 2008 de a întrerupe licența de emisie a postului Pro TV Chișinău. Este important ca autoritățile moldovene să respecte angajamentele sale internaționale în domeniul democrației, drepturilor omului și libertății presei, în special, în aj unul alegerilor parlamentare din primăvara anului 2009”, a declarat Benita Ferrero-Waldner.

- **Moldova a Participat la Reuniunea Consiliului Regional pentru Cooperare. MAEIE. 12.12.2008.**

La 12 decembrie 2008, la Sarajevo (Bosnia și Herțegovina), a avut loc reuniunea Bord-ului Consiliului Regional pentru Cooperare (CRC), care a reunit Coordonatorii Naționali ai statelor membre ale Procesului de Cooperare în Europa de Sud-Est (SEECP), precum și reprezentanții statelor membre CRC și ai instituțiilor internaționale și regionale politice și financiare, precum și troica Uniunii Europene. Participanții la reuniune au abordat subiectul consolidării procesului de conlucrare între Secretariatul CRC și statele membre CRC din Europa de Sud-Est, cu implicarea Comisiei Europene și a instituțiilor financiare internaționale relevante, în vederea identificării și dezvoltării unor proiecte concrete de cooperare; au convenit asupra co-organizării în ianuarie 2009, de către CRC și Republica Moldova în calitate de Președinție SEECP, a reuniunii comune a Bordului CRC cu Directorii responsabili de afaceri europene din statele participante la SEECP; au avizat pozitiv semnarea unui Memorandum de conlucrare a CRC cu Inițiativa Central-Europeană (ICE), în vederea realizării și co-finanțării unor proiecte comune pentru statele din Europa de Sud-Est; au adoptat Manualul de Management Financiar al Secretariatului CRC.

<http://www.mfa.gov.md/noutati/472576/>

- **Guvernul Polonez Oferă Asistență Moldovei. Info-Prim Neo. 13.12.2008.**

Guvernul polonez a oferit în 2008 asistență în valoare de 220 mii de dolari pentru administrațiile locale din RM. Beneficiarii au fost selectați în urma concursurilor anunțate de Ambasada R. Polonia la Chișinău. Actualmente, în desfășurare sunt 7 proiecte. Timp de 4 ani Polonia a implementat

aproape 20 de proiecte de asistență în Republica Moldova. Asistența tehnică este acordată prin intermediul organizațiilor nonguvernamentale poloneze. În legătură cu seceta care s-a abătut asupra Moldovei în 2007, Guvernul R. Polonia a acordat Guvernului Moldovei un ajutor de peste 300 mii dolari. Totodată, pentru reducerea efectelor inundațiilor din 2008 Republica Moldova a beneficiat, prin intermediul Crucii Roșii din Elveția, de ajutorul Poloniei în valoare de circa 200 mii dolari.

- **Cetățenii Moldovei Vor Să Se Integreze în UE. Info-Prim Neo. 16.12.2008.**

Cetățenii R. Moldova vor să se integreze în Uniune Europeană. Aceasta este concluzia studiului sociologic „Vox Populi”, pentru lunile noiembrie-decembrie 2008. Potrivit studiului, dacă duminică viitoare cetățenii R. Moldova ar fi puși în situația să se pronunțe față de aderarea R. Moldova la UE, cea mai mare parte din respondenți (68%) ar vota pro, 8% ar vota împotriva și doar 4% nu ar participa la vot. 20% din respondenți nu ar fi în stare să spună clar care ar fi opțiunile lor la acest referendum. Conform studiului, cetățenii R. Moldova se arată mai rezervați față de aderarea R. Moldova la NATO. Dacă va fi organizat un referendum în acest sens doar 24% s-ar pronunța în favoarea aderării, iar 33% - împotriva acesteia. Este mare și numărul celor care nu sunt la curent dacă este necesar ca Moldova să adere la NATO (28%), existând și persoane care în general nu știu ce reprezintă NATO. Potrivit opiniei respondenților, R. Moldova are cele mai bune relații cu Rusia - 72 %, Ucraina - 55%, SUA - 46%, UE - 44% și România - 41%.

- **OSCE Cheamă Moldova să Reînnoiască Licența PRO TV. Info-Prim Neo. 16.12.2008.**

Reprezentantul OSCE pentru libertatea presei, Miklos Haraszti, a chemat marți, 16 decembrie, autoritățile moldovene să reînnoiască licența postului Pro TV Chișinău pentru a asigura pluralismul, în special în ajunul alegerilor parlamentare din martie 2009. „Închiderea Pro TV Chișinău va fi un important pas înapoi în contextul pluralismului deja limitat în mass-media din țară, și va contraveni angajamentelor în domeniul libertății presei pe care Moldova le-a făcut în fața OSCE”, a scris Haraszti într-o scrisoare adresată vicepremierului Andrei Stratan, ministrului de externe „În timp ce recunosc importanța activității

de reglementare și monitorizare a CCA, nu este acceptabil ca încălcări minore să fie utilizate pentru a închide o stație populară”, a spus Haraszti. „Rolul principal al unei autorități de reglementare este să asigure pluralismul, nu să-l restricționeze”.

- **Banca Europeană de Investiții Va Lansa Noi Proiecte Investiționale în Moldova. 18.12.2008.**

Banca Europeană de Investiții va lansa noi proiecte investiționale în Moldova. Despre aceasta s-a discutat joi, 18 decembrie, în cadrul întrevederii vicepreședintelui băncii, Eva Srejber, cu prim-ministrul Zinaida Greceanîi. Dna Eva Srejber a sosit în Moldova pentru a semna un acord direct referitor la proiectul de modernizare a Aeroportului Internațional Chișinău. În acest scop banca va acord un credit de 20 mil. euro. Vicepreședintele a menționat că lucrările de reabilitare a drumului Chișinău-Hîncești, finanțate de aceeași bancă, vor începe în primăvara 2009. Printre proiectele ce urmează a fi inițiate în viitorul apropiat în comun cu Banca Europeană de Investiții au fost menționate construcția liniei electrice de înaltă tensiune Bălți-Suceava, precum și reabilitarea sistemelor de aprovizionare cu apă potabilă și canalizare a mai multor localități din țară.

România – Republica Moldova

- **Grigore Petrenco: România Trebuie Să Recunoască Moldova de Facto. Infotag. 11.12.2008.**

Moldova nu se opune relațiilor dintre Rusia și România, consideră președintele comisiei parlamentare pentru relații internaționale Grigore Petrenco. La 10 decembrie, la emisiunea "Jos barierele" de la postul de televiziune NIT, Petrenco a spus că România trebuie să recunoască Moldova de facto, și nu ca pe un al doilea stat românesc sau provincie românească. La emisiune au participat mai mulți demnitari, printre care președintele Vladimir Voronin, prim-viceprim-ministrul, ministrul economiei și comerțului Igor Dodon, prim-viceministrul economiei Iurie Munteanu, consilierul președintelui pentru probleme politice Serghei Stati, care au spus că cetățenii Moldovei obțin cetățenia și pașaportul românesc, în special, pentru plecarea în Europa fără viză. Ei consideră că, dacă cetățenii RM ar avea posibilitatea să regimului fără vize, cetățenia României ar fi prea puțin interesantă pentru moldoveni.

- **Zinaida Greceanii: Convenția de Mic Trafic și Deschiderea Consulatelor după Semnarea Tratatului de Bază cu România. NewsIn. 16.12.2008.**

Problema semnării Convenției de mic trafic la frontiera moldo-română, dar și chestiunea deschiderii de noi consulate ale României la Bălți și Cahul vor fi soluționate abia după semnarea Tratatului de bază dintre Chișinău și București, a declarat premierul moldovean Zinaida Greceanii. Întrebată marți, 16 decembrie, în cadrul unei conferințe de presă de bilanț când va fi semnat Acordul privind micul trafic de frontieră cu România și când vor fi deschise cele două consulate în plus pe care România le dorește în Republica Moldova, șefa Guvernului moldovean a răspuns scurt: "După semnarea Tratatului de bază". Greceanii a mai spus că schimbarea de guvern de la București nu afectează interesele Republicii Moldova în relația cu România. "Vom avea interesul nostru economic de cooperare, indiferent care guvern va fi acolo. Fiecare țară își are interesele sale și eu chiar nu aș avea nicio atribuție să mă implic și să spun că l-aș prefera pe unul sau pe celălalt", a declarat Greceanii, întrebat cum comentează formarea noului executiv român. Întrebată, pe de altă parte despre Parteneriatul Estic, lansat recent de Comisia Europeană, Greceanii a spus că Guvernul de la Chișinău își dorește mai mult decât un parteneriat în comun cu alte cinci state din estul UE. "Noi am discutat cu partenerii noștri din Comisia Europeană și am spus că țările din acest Parteneriat Estic nu sunt toate la aceeași etapă de avansare în relațiile cu UE. De aceea fiecare țară are nevoie de o tratare absolut separată, inclusiv Republica Moldova. Și cred că Moldova merită această tratare separată, având în vedere și gradul de avansare în drumul către UE", a spus premierul de la Chișinău.

Rusia – Republica Moldova

- **Ambasadorul Rusiei: Moscova Va Contribui la Reluarea Negocierilor în Reglementarea Transnistreană. Infotag. 03.12.2008.**

La 3 decembrie, Ambasadorul Extraordinar și Plenipotențiar al Rusiei în Moldova, Valerii Kuzmin, a declarat că "Rusia va contribui și pe viitor în procesul de reglementare a conflictului transnistrean". "Sperăm că se vor menține perspectivele de reluare a procesului de negocieri. Chiar dacă apar anumite piedici și neînțelegeri, este necesar ca părțile să fie superioare simpatiilor și

antipatiilor sale, pentru a continua dinamica pozitivă propusă", a spus ambasadorul. Răspunzând la întrebările jurnaliștilor despre perspectivele de retragere a trupelor ruse din Moldova, ambasadorul a menționat că în ultimul timp au fost înregistrate mitinguri ale forțelor politice cu cererea de retragere a trupelor. Demnitarul a declarat că aceste manifestații țin de apropiatele alegeri parlamentare din Moldova. În același timp, Valerii Kuzmin a subliniat că aflarea pacificatorilor ruși pe teritoriul din stînga Nistrului corespunde acordului moldo-rus de la 21 iulie 1992, iar Grupul Operativ al Trupelor Rusești are doar o misiune: păzește depozitele de arme și muniții, pentru "a nu fi răspîndite în regiune". Ambasadorul rus a explicat că procesul de retragere a trupelor a fost întrerupt "de marea criză din procesul reglementării transnistrene".

- **Rusia Va Urmări Politicile UE în Spațiul Post-Sovietic. Info-Prim Neo. 09.12.2008.**

„Rusia va urmări atent politicile Uniunii Europene în spațiul post-sovietic”, a declarat, la 9 decembrie, Ambasadorul rus în UE, Vladimir Cijov. El a făcut acest comentariu pe marginea Parteneriatului estic. Cijov dă asigurări că Rusia nu are pretenții de a deține monopolul în relațiile cu fostele republici sovietice. El adaugă că Rusia nu poate accede la programul Parteneriatului estic deoarece formatul relațiilor sale cu UE este diferit. Întrebat care poate fi reacția Rusiei la Parteneriatul estic, de vreme ce această țară privește fostele republici sovietice drept zone de influență ale sale, liderul Mișcării Europene din Moldova, Oleg Serebrian, a declarat la 8 decembrie într-o conferință de presă la agenția Info-Prim Neo că „Rusia se arată deranjată întotdeauna de probleme de ordin militar”.

- **Vladimir Voronin: În Parteneriatul Moldovei cu Rusia și în Integrarea în UE Nu Există Contradicții. Infotag. 11.12.2008.**

Președintele Moldovei, Vladimir Voronin, nu vede nici o contradicție între dorința Moldovei de a avea relații de parteneriat cu Rusia și, în același timp, integrarea republicii în Uniunea Europeană. La 10 decembrie, miercuri seara, la emisiunea "Jos barierele" de la postul de televiziune NIT, Voronin a amintit că, venin la conducere în 2001, PCRM a declarat că Moldova va fi acolo unde sînt interesele ei. "În toți acești ani noi am construit o politică, care să corespundă intereselor noastre", a spus Voronin,

dezmințind acuzații precum că el nu dorește integrarea țării cu Rusia. Președintele a menționat că în 2008 Moldova și Rusia au efectuat un schimb de mărfuri situându-se printre țările cu indicii de \$2 mldr., dublând această cifră în comparație cu 2007.

- **MAE al Rusiei Consideră că Declarațiile Liderului PPCD din Moldova Sînt un Piar Preelectoral. Infotag. 18.12.2008.**

Declarațiile vicespeakerului parlamentului Moldovei, liderul PPCD, Iurie Roșca, "mizate pe o retorică senzațională, sînt o datorie a campaniei electorale din Moldova înainte de alegerile parlamentare din primăvara 2009". Aceste comentarii ale MAE al Rusiei sînt făcute în legătură cu declarațiile lui Roșca în interviul pentru agenția română NewsIn precum că Republica Moldova se afla în război geopolitic cu Federația Rusă. În comentariu se menționează că "raitingul partidului condus de Roșca este foarte scăzut, fapt ce provoacă îndoială față de perspectivele intrării partidului în componența noului parlament". În opinia MAE al FR, "anul 2008 a avut multe evenimente pozitive în relațiile moldo-ruse". "Dialogul politic multilateral la toate nivelurile s-a desfășurat într-o cheie prietenoasă și constructivă. A sporit atenția față de soluționarea problemelor ce țin de domeniul spiritual, care are rădăcini adînci în pămîntul istoric bogat. Realizarea potențialului relațiilor bilaterale a ajutat Moldovei neutre să se determine în privința orientării geopolitice și priorităților de integrare atît cu partenerii din CSI, cît și cu Uniunea Europeană", se spune în document. Autorii acestora consideră că "vicespeakerul parlamentului Moldovei Iurie Roșca, este foarte bine informat".

Cooperarea Regională

- **Statele CSI Vor Colabora Mai Activ în Domeniul Securității Alimentare. Infotag. 04.12.2008.**

Statele membre ale CSI vor colabora mai intens în domeniul securității alimentare. La această concluzie au ajuns participanții consiliului interguvernamental al CSI pe problemele complexului agro-industrial, care s-a desfășurat la Chișinău în perioada 3-4 decembrie. La reuniune participă delegații din statele-membre ale CSI, conduse de către miniștrii sau viceministri agriculturii.

- **Moldova Va Colabora cu Statele CSI în Vederea Combaterii Terorismului și Extremismului. Infotag. 05.12.2008.**

Moldova va colabora cu statele-membre ale Comunității Statelor Independente (CSI) în vederea combaterii terorismului și extremismului. Parlamentul a ratificat vinery, 5 decembrie, Concepția privind colaborarea statelor-membre ale CSI în combaterea terorismului și altor manifestări violente de extremism, semnată la Kazan la 26 august 2005. Grigore Petrenco, președintele comisiei parlamentare pentru politică externă și integrare europeană, a menționat că această Concepție a fost semnată "în scopul sporirii eficacității cooperării statelor-părți în domeniul combaterii terorismului și extremismului, în conformitate cu obligațiunile internaționale asumate și legislația națională în domeniul dat".

- **Moldova Ar Putea Deveni Membră a Comunității Energetice în 2009. Infotag. 10.12.2008.**

Runda finală de negocieri este preconizată pentru aprilie 2009, la Chișinău. Moldova, care importă două treimi din energia electrică consumată, s-a declarat interesată să adere la ECT și a trimis solicitarea de acceptare ca membru cu drepturi depline pe 19 ianuarie 2007. Acum, țara are statutul de observator. Uniunea Europeană, precum și Albania, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Macedonia, România, Serbia și Muntenegru, Kosovo au semnat la Atena Acordul de constituire a Comunității Energetice a țărilor din Europa de Sud-Est, denumit acum ECT (Energy Community Treaty). Documentul a intrat în vigoare pe 1 iulie 2006 și prevede aplicarea treptată în țările regiunii a legislației UE în domeniul energiei electrice, al gazelor naturale, al concurenței, al securității livrărilor, al protecției investițiilor și în domeniul utilizării surselor de energie renovabile. Țările care au semnat acordul și cele din UE sînt obligate să deschidă piețele naționale de energie și gaze naturale pentru companii din exterior, iar din 1 ianuarie 2015 să le liberalizeze și pentru consumatorii cu amănuntul. Conform unor modificări la legislația moldovenească, piața națională a energiei electrice urmează să fie liberalizată din 1 ianuarie 2015. Totodată, potrivit cerințelor ECT, Moldova a adoptat Strategia de dezvoltare a energiei naționale pe perioada de pînă în anul 2020. Țara are de finalizat și crearea sistemului automatizat de evidență a fluxurilor de electricitate, pe baza tranzacțiilor de pe

piața electro-energetică (SCADA), și de instituit tarife diferențiate la electricitatea livrată consumatorilor finali.

Conflictul Transnistrean

- **Vladimir Voronin: Moldova și Rusia au Același Scenariu de Reglementare a Conflictului Transnistrean. Infotag. 11.12.2008.**

Moldova și Rusia au un scenariu de reglementare a conflictului transnistrean, a declarat miercuri, 10 decembrie, Președintele Moldovei, Vladimir Voronin, la postul de televiziune NIT. La emisiunea "Jos barierele", moderată de cunoscutul jurnalist rus Vladimir Soloviov, Voronin a spus că la etapa de față autoritățile Transnistriei nu vor să meargă mai departe după scenariul respectiv. "Acum ei trebuie convinși", a spus președintele, menționând că există anumite interese în Ucraina, România și la Moscova de menținerea a situației actuale în reglementarea transnistreană. Președintele a dat de înțeles că în condițiile în care Ucraina vrea să intre în NATO, Rusia se gândește la Transnistria, amintindu-și că cea mai mare armată dislocată în Europa este armata rusă a 14-a, care are un aerodrom militar menținut în stare bună. Voronin a spus că regimul actual de la conducere din Transnistria a avut susținerea neoficială a Rusiei. Președintele a spus că reglementarea transnistreană poate avea loc doar în formatul "5+2", restul formelor pot deține doar un caracter consultativ.

- **Experții Nu Cred în Soluționarea Rapidă a Conflictului Transnistrian. Infotag. 17.12.2008.**

Un grup de experți independenți, care monitorizează conflictul transnistrean în cadrul unui proiect finanțat de "The Black Sea Trust for Regional Cooperation" nu cred în soluționarea rapidă a conflictului transnistrian. Vlad Lupan a spus că progrese în rezolvarea conflictului nu se prevăd, deoarece autoritățile de la Chișinău practic nu au făcut nimic pentru a relua formatul de negocieri "5+2". "Rusia nu este interesată în soluționarea acestui conflict, ori insistă că Moldova să poarte toate negocierile cu conducerea de la Tiraspol, ceea ce nu va duce la nici un rezultat și va crea condiții pentru demararea negocierilor în format "2+1", care nu este recomandabil căci Moldova ar putea fi supusă unor presiuni mari", a precizat Lupan. Arcadie Barbăroșie, directorul Institutului de Politici Publice, crede că nu există motive să mizăm pe

înregistrarea unor progrese în soluționarea conflictului până la alegerile parlamentare din 2009. "Guvernarea de la Chișinău ar trebui să întreprindă mai multe acțiuni de consolidare a dialogului între cele două maluri ale Nistrului și ar trebui să se concentreze pe implementarea reformelor democratice pe malul drept al Nistrului. Aceasta nu doar pentru al face mai atractiv pentru locuitorii din stînga Nistrului, ci pentru ca locuitorii de aici să trăiască mai bine", a precizat expertul. Experții mai recomandă elaborarea unei strategii de comunicare și informare a locuitorilor din stînga Nistrului privind acțiunile întreprinse de Guvernul de la Chișinău.

II. OPINII, COMENTARI, INTERVIURI

1. Prioritățile Președinției Cehe a UE. Timpul. 19.12.2008.

Ridicarea restricțiilor pentru muncitorii români în statele membre, aprofundarea relațiilor UE-RM, solidaritate și securitate energetică și un puternic parteneriat transatlantic cu noua administrație Obama sunt câteva dintre prioritățile președinției cehe a UE, care va începe luna viitoare. Sub mottoul "Europa fără bariere", Cehia preia de la Franța președinția semestrială a Uniunii Europene la 1 ianuarie 2009, fiind urmată de Suedia și apoi de Spania și Belgia, în 2010.

Economia, Energia și Politica Externă.

"Barierele pot fi de multe feluri - între vechile și noile state membre, pe piața muncii, între UE și țări terțe, în administrație sau pentru persoanele cu handicap", a declarat Milena Vicenova, ambasadoarea Republicii Cehe pe lângă UE, în cursul unei prezentări a președinției cehe la Camera de Comerț britanică din Belgia, transmite corespondentul NewsIn la Bruxelles. Ambasadoarea a explicat că cele trei mari priorități ale președinției cehe a UE vor fi economia, energia și politica externă. La capitolul economie, Cehia va promova ridicarea restricțiilor pe piața forței de muncă din UE, a precizat Vicenova, menționând raportul prezentat luna trecută de Comisarul european pentru muncă și afaceri sociale, Vladimir Spidla, de asemenea de origine cehă, care demonstrează că aderarea noilor state membre nu a dus la dezechilibre în vechile state membre și încurajă țările să ridice restricțiile. "Republica Cehă susține libera circulație a forței de muncă și nu a impus

restricții muncitorilor din România și Bulgaria după aderarea celor două țări la UE”, a reamintit ambasadoarea cehă.

Perspective pentru Moldova

La capitolul politică externă, președinția cehă va pune accentul pe dezvoltarea Parteneriatului Estic, care se adresează și RM. “Nu va fi vorba de aderarea acestor țări, dar de accelerarea și adâncirea cooperării cu ele, pentru că suntem convinși că este un lucru vital pentru UE”, a explicat ambasadoarea. Extinderea programului Erasmus pentru studenții din aceste țări, precum și proiectele transfrontaliere și de coeziune au fost câteva exemple concrete de acțiuni vizate în cadrul Parteneriatului Estic. Înființarea unei zone economice de liber schimb cu RM și celelalte cinci țări, pe modelul celei deja existente cu Islanda, Norvegia și Liechtenstein - țări ce nu sunt membre UE - este alt deziderat al Parteneriatului. În schimb, cele șase state vor fi nevoite să adopte întreaga legislație UE, inclusiv să accepte verdictele Curții Europene de Justiție. Potrivit NewsIn, executivul european își exprimă îngrijorarea față de securitatea energetică a conductei de gaz ce tranzitează Transnistria, propunând semnarea unui memorandum de înțelegere care să ducă la “managementul comun și chiar posesia conductelor de către companii din țara de tranzit și cele consumatoare”. Ambasadoarea cehă pe lângă UE a precizat că un summit al Parteneriatului Estic va fi organizat imediat după consiliul de primăvară al UE într-un format 27+6.

Securitate și Solidaritate Energetică

Praga este un susținător puternic al conceptului de solidaritate energetică promovat de Polonia, în cazul unor întreruperi motivate politic din partea Rusiei, principalul furnizor de gaze naturale al țărilor est-europene. Spre deosebire de actuala președinție franceză, care a promovat intens reluarea relațiilor UE-Rusia întrerupte după conflictul din Georgia din luna august, Cehia nu menționează deloc această relație printre prioritățile sale de politică externă sau energetică. De asemenea, la capitolul schimbări climatice, Praga sprijină poziția Poloniei de a obține perioade de tranziție pentru centralele electrice pe cărbune, care în cazul Cehiei reprezintă 60% din consumul de electricitate. “Desigur că pentru țări ca Franța și Belgia care au o proporție redusă de consum de cărbune, îndeplinirea obiectivelor climatice este mai puțin costisitoare. Aici trebuie să existe perioade de tranziție pentru statele est-europene”, a spus Vicenova. România s-a alăturat și

ea grupului de state est-europene care încearcă să reducă obligațiile ce le-ar fi revenit în cadrul planului european pentru reducerea emisiilor de dioxid de carbon în UE cu 20% până în 2020, în raport cu 1990. Argumentul Bucureștiului este același cu al Pragăi și Varșoviei - de a corela costurile de trecere la industriei nepoluante cu recuperarea decalajelor economice dintre fostul bloc sovietic și restul Uniunii Europene.

Parteneriat puternic UE-SUA

Republica Cehă, un aliat puternic al Statelor Unite, va găzdui și summitul UE-SUA cu noul președinte american Barack Obama, care va sosi la Praga în anul marcării a 20 de ani de la “Revoluția de catifea”, care a însemnat sfârșitul regimului comunist în Cehia. Vicenova a subliniat că din parteneriatul transatlantic face parte și componenta securității energetice, făcând aluzie la proiectul european Nabucco, susținut de Washington ca strategie de reducere a dependenței energetice de Rusia.

<http://europa.timpul.md/Article.asp?idIssue=186&idRubric=2211&idArticle=5606>

2. Declarație cu Privire la Parteneriatul Estic. Dna Benita Ferrero-Waldner, Comisar European pentru Relații Externe și Politica Europeană de Vecinătate. 12.12.2008.

În curând se vor împlini 20 de ani de la căderea Cortinei de Fier. De atunci, am fost martorii unor schimbări incredibile în Europa de Est. Țări, care au fost separate timp îndelungat de vecinii din Vest, au devenit partenerii unei Uniuni create pentru pace – pace pe un continent unde în secolul XX, au avut loc două Războaie Mondiale. Acest lucru a fost posibil în primul rând datorită voinței și fermității din partea țărilor estice, dar și grație ajutorului și experienței oferite de către UE.

Una dintre consecințele extinderii succesive este faptul că și hotarele estice ale UE s-au mișcat. Armenia, Azerbaidjan, Georgia, Moldova, Ucraina și Belarus au devenit noile vecine estice ale UE – determinând oportunități reciproce, dar și responsabilități – după cum stă drept mărturie conflictul din această vară, din Georgia.

Toate țările "Partenere din Est" și-au exprimat interesul în intensificarea relațiilor cu Uniunea Europeană. Noi vrem să sprijinim aceste aspirații,

această "alegere pentru Europa". De aceea, ne dorim acum să vă oferim ajutorul și know-how-ul democratic, care au făcut țările Est-Europene să fie capabile să adere la Uniune.

Prin crearea unor legături reale, sociale, economice și politice cu țara dumneavoastră – împărtășind cunoștințele pe care le-am obținut în crearea unor societăți democratice, mai prospere și mai pașnice, credem că facem asta pentru a ne înțelege mai bine oamenii.

Ținând cont de toate acestea, la 3 decembrie, am prezentat "Parteneriatul Estic" – un nou set ambițios de propuneri, care este transmis în această săptămână către șefii tuturor statelor și guvernelor Europene.

Flexibil și adaptat în dependență de necesitățile și capacitatea fiecărui partener, Parteneriatul Estic va determina Uniunea Europeană să ofere asistența maximă posibilă, ținând cont de realitățile politice curente.

Noi propunem un angajament politic mult mai profund. Vrem să oferim un ajutor mai activ pentru reformele democratice și economice. Pentru a ne asigura că țara voastră are capacitatea administrativă necesară de a lua avantaje depline din ofertele UE, vrem să dezvoltăm o vastă Instituție făcută la comandă, pentru a fortifica resursele acolo unde este nevoie.

Celor care se conformează cu standardele internaționale ce se referă la alegerile electorale, le vom oferi Acorduri de asociere. Este un semnal politic foarte important al angajamentului pe care ni l-am asumat. Pentru cei care sunt gata să negocieze, vom lucra întru stabilirea unor profunde și vaste Zone de Liber Schimb, care într-un termen lung vor putea să adere la Comunitatea Economică de Vecinătate.

Știm că legăturile "de la persoană la persoană" aduc câștiguri nemăsurabile. De aceea vom crea pentru tineri mai multe oportunități pentru a studia în UE. Și, de altfel, intenționăm, pentru voi, să facem călătoriile spre UE mai ușoare. Vrem să oferim Pacturi de Mobilitate și Securitate, care vor determina liberalizarea progresivă a vizelor, însoțite fiind de asistență, pentru a ne asigura de administrarea bună a hotarelor noastre. Ne dorim ca cetățenii să poată călători liber și în siguranță.

Reducerea diferențelor economice și sociale reprezintă piatra de temelie a stabilității oricărei societăți. Parteneriatul Estic va face mai multe pentru a ajuta țara voastră să facă față acestor provocări. Energia reprezintă o preocupare comună. Vom intensifica cooperarea în mod semnificativ, pentru a spori atât securitatea energetică, cât și pe a voastră.

Într-un final, vrem să creăm un nou cadru multilateral pentru acest Parteneriat – inclusiv o întâlnire anuală dintre Miniștrii de Externe – pentru a asigura partenerilor schimbul de experiență și practici, atât între ei, cât și cu Statele Membre ale UE. Acest lucru va duce la dezvoltarea inițiativelor în domenii ce țin de întreprinderile mici și mijlocii, securitatea energetică și pregătirea în fața dezastrelor naturale.

Pentru a face toate acestea posibile, vrem să influențez Statele Membre pentru a mări considerabil finanțările, comparativ cu nivelul curent.

Dorim ca Parteneriatul Estic să aducă pentru voi – vecinii noștri - un mesaj durabil al solidarității politice, cu beneficii reale pentru cetățeni. Doar prin construirea unui profund, vast și veritabil parteneriat de colaborare, împreună vom putea face față provocărilor secolului XXI.

Sper că autoritățile din țara voastră vor accepta această invitație, pentru ca în 2009 să începem cât mai repede realizarea acestui Parteneriat. <http://ape.md/libview.php?l=ro&idc=173&id=450>

3. Parteneriatul Estic și Vecinii Suverani ai UE. Nicu Popescu, Consiliul European pentru Relații Externe din Londra. Timpul. 12.12.2008.

UE are un ritual aproape anual de perfecționare a Politicii Europene de Vecinătate (PEV), prin inițiative ca "Noul Ostpolitik", PEV Plus, Sinergia Mării Negre și, mai recent, Parteneriatul Estic. Acestea tind, de obicei, să facă PEV mai atractivă, oferindu-le noi beneficii vecinilor săi.

Vecinii "vechi" și vecinii "noi"

PEV este concepută în baza instrumentelor de extindere a UE (armonizarea legislației, plan de acțiuni, raporturi anuale, twinning etc.), dar fără o perspectivă de aderare. Însă o mare problemă a PEV

este faptul că statele vecine ale UE sunt foarte diferite de candidații de aderare din Europa Centrală în anii 90-ci, sau de Balcani astăzi. Modelul de extindere a UE în Europa Centrală era simplu: țările trebuiau să adopte acquis-ul comunitar, adică întregul volum de legislație al UE. Acest model lăsa puțin loc pentru manevre sau negocieri, deoarece relația era una absolut asimetrică. Regulile aderării nu erau negociate, ci dictate de către UE. Singurul lucru pe care țările Europei Centrale îl puteau negocia era termenul de adoptare a acquis-ului. Dar spre deosebire de “vecinii candidați la aderare” din Europa Centrală sau Balcanii de Est, vecinii estici ai UE au și alte două alternative aderării: să accepte apartenența la sfera de influență a Rusiei ori să încerce să balanseze, între Est și Vest, în stilul lui Tito, păstrând regimuri politice semi-democratice (sau semi-autoritare) și fără a adera la vreunul din centrele de putere regională. Noii vecini se pot eschiva mai ușor de la condiționalitatea UE și de la reformele aferente. Vecinii UE au elite profund corupte și deseori autoritare, al căror scop principal este de a rămâne la putere. Imperativul rămânerii la putere este mai important decât imperativul europenizării. Totuși, o astfel de strategie poate ușura, deoarece state ca Moldova sau chiar Ucraina nu au mărimea și resursele necesare pentru a juca pe o perioadă îndelungată “jocul suveranității”. Fără reforme accelerate și apropierea de UE, alunecarea în sfera de influență rusă este mult mai probabilă decât balansarea perpetuă între Rusia și UE. De asemenea, o astfel de strategie nu ține cont de faptul că pentru Europa Centrală principala garanție a suveranității lor sunt UE și NATO, nu politica externă multivectorială.

Presiunile externe asupra suveranității vecinilor estici ai UE sunt foarte mari, deoarece nici Rusia, nici UE nu le tratează ca pe state cu adevărat suverane. Rusia crede că acestea nu au capacitatea de a fi suverane, iar UE exportă propriile standarde în toate direcțiile, de parcă toți vecinii sunt candidați la aderare. Totodată, vecinii UE deseori folosesc relațiile lor cu UE nu atât pentru modernizare și nu ca pe o alegere civilizațională, cât ca pe un instrument de consolidare a libertății lor de acțiune în relația cu Rusia. Toți vecinii estici ai UE - de la Belarus la Azerbaidjan - se declară “punți de legătură” între Est și Vest și au politici parțial multivectoriale (cu excepția Georgiei), pe când Europa Centrală era exclusiv proeuropeană atât în politicile interne, cât și externe. Majoritatea guvernelor est-europene doresc o PEV “a la carte”,

adică selectivă. Vecinii UE, de cele mai multe ori, nu sunt interesați să importe întregul acquis comunitar. Azerbaidjanul e interesat în cooperarea energetică, Georgia dorește mai mult sprijin din partea UE contra Rusiei, dar niciunul nu-și dorește regimul Comerțului Liber Aprofundat oferit de UE, care presupune armonizarea cadrului regulator național cu cel al EU. Mihail Saakașvili a exclamat odată că Georgia nu are nevoie de un model european de dezvoltare economică, ci de unul “gen Dubai sau Singapore”, care nu frânează creșterea economică și nici nu impune costuri excesive pentru afaceri, cum ar fi codurile muncii sau cerințele legate de mediul înconjurător.

Europene și nu prea

Țările din “vecinătatea suverană” sunt diferite, desigur. În linii mari, Moldova și Ucraina își conturează politicile interne și externe ca pe o dorință de aderare la UE. Atât elitele, cât și opinia publică sunt fundamental proeuropene și, cel puțin declarativ, acceptă practic tot ce le oferă UE, ba chiar își doresc mai mult. Deși oficial acestora nu le prea place PEV, cele două țări sunt, de fapt, mai aproape de PEV în forma în care este, decât de vreun model de “PEV a la carte”. Acest lucru le face parțial similare țărilor candidate la aderare. Dar atât Ucraina, cât și Moldova se deosebesc de statele Europei Centrale. Moldova este prea autoritară pentru a fi acceptată ca un bun elev în procesul de apropiere de UE, iar Ucraina e prea arogantă în solicitarea unui tratament special din partea UE. Ambele au tendința de a utiliza amenințarea implicită de reapropiere de Rusia pentru a extrage concesiile de la UE, dar și pentru a face Europa să închidă ochii la unele practici interne suspecte, cum ar fi hărțuirea oponentilor politici și presiunile asupra mass-media. Nici Ucraina, nici Moldova nu sunt încă la fel de serioase în privința democratizării precum erau Polonia sau Estonia acum 15 ani.

Următoarea pe listă este Georgia. Spre deosebire de Moldova și Ucraina, care încearcă să balanseze între UE și Rusia, politica externă dusă de Tbilisi este bazată pe un conflict continuu cu Moscova, pe care îl utilizează pentru a obține atenție și sprijin din partea comunității internaționale. Guvernul georgian vrea de la UE ceea ce consideră a fi bine pentru țara sa, nu ceea ce-i oferă UE. Georgia dorește un fel de “convergență selectivă” cu UE, nu adoptarea cu hotărâre a acquis-ului. Toate cele trei țări au un șir de caracteristici de bază comune. Moldova, Georgia și Ucraina sunt în mod fundamental proeuropene, dar niciuna dintre elitele acestora nu este total

dedicată europenizării ca proces de reforme interne; și toate trei folosesc prea des amenințarea Rusiei pentru a se apropia de Europa sau a stoarce concesiile de la UE.

La celălalt capăt al spectrului se află Armenia și Belarus, pentru care Rusia este fundamentul securității și al bunăstării economice și care par a fi puternic, poate ireversibil, integrate în sfera de influență a Kremlinului. Motiv din care, ele imită modelul “democrației suverane” prezent în Rusia și, în același timp, utilizează amenințarea apropierei de UE pentru a obține concesiile mai mari din partea Rusiei, în special, atunci când cerințele sau presiunile Moscovei devin excesive. Așadar, pentru aceste țări relațiile cu UE sunt subordonate relațiilor acestora cu Rusia. În pofida flirtului cu UE, Rusia va rămâne partenerul real al acestora. La capătul extrem al spectrului este situat Azerbaidjanul, singura țară din Europa de Est care pledează pentru “suveranitate” absolută în relațiile sale externe, fără lecții despre valori sau intervenții în afacerile interne ale țării din partea actorilor externi. Dar capacitatea Azerbaidjanului de a-și menține poziția depinde de rezervele sale de petrol, aceasta fiind, astfel, vulnerabilă la fluctuațiile prețului la petrol.

Performanțe interne și diplomatie activă

UE intră într-un joc nou în vecinătatea sa din Est. Actuala formă a Politicii Europene de Vecinătate poate funcționa cât de cât pentru Moldova și Ucraina, dar nu și în cazul statelor care nu vor să adere la UE. Totodată, statele ca Moldova și Ucraina trebuie să înțeleagă că adevărata lor diferențiere de Maroc, Iordania, Belarus sau Azerbaidjan se va face nu prin declararea unor ambiții mai mari în relațiile cu UE, ci prin calitatea reformelor. În cei șase ani de existență a PEV, adevăratele probleme în relațiile Ucrainei și Moldovei cu UE nu vin din cauza formatului PEV (adică includerea Africii de Nord). Nicio inițiativă a UE față de Moldova sau Ucraina nu a fost blocată din cauza faptului că și Marocul sau Azerbaidjanul fac parte din PEV. Multe dintre acțiunile UE față de Moldova și Ucraina au fost blocate din cu totul alte motive. Mai întâi, pentru că nici Moldova, nici Ucraina nu-și fac sânguincios temele și au performanțe dubioase în ceea ce privește politicile interne - **instabilitate** în Ucraina și **autoritarism** în Moldova. Apoi, din cauza statelor-membre care fie se tem de noi extinderi ale Uniunii, fie sunt interesate mai mult de vecinii lor sudici, fie nu vor să irite Rusia pe dosarul transnistrean. Deci, principala prioritate a Moldovei în Parteneriatul

Estic nu e distanțarea de Maroc sau Azerbaidjan, ci îmbunătățirea performanțelor interne și diplomatie mai activă în statele membre ale UE care, deocamdată, sunt sceptice față de Moldova. Numai așa Moldova și Ucraina se pot apropia de modelul statelor candidate la aderare.

<http://ape.md/libview.php?l=en&idc=152&id=388>

4. Parteneriatul Estic – o posibilă etapă de tranziție/pregătire spre aderarea la UE. Comentariu de Victor Chirilă, Director de Programe APE. 10.12.2008.

La 3 decembrie 2008, Comisia Europeană a transmis statele membre ale UE și Parlamentului European viziunea sa cu privire la Parteneriatul Estic¹, inițiativă destinată să consolideze dimensiunea Est-europeană a PEV. Așa cum era de așteptat, proiectul Parteneriatului Estic elaborat de Comisia Europeană în strânsă coordonare cu statele membre ale UE nu oferă celor șase state PEV din Europa de Est², inclusiv Moldovei, o promisiune clară de integrare graduală în UE. Văzută, doar, prin această prismă, desigur, noua inițiativă europeană se încadrează în limitele fixate de PEV. Totuși, ea aduce noi oportunități de aprofundare a relațiilor de parteneriat dintre UE și statele din Europa de Est, în particular pentru acele state care nu doar declară că doresc să adere la UE, dar, mai ales, pot și sunt gata să-și asume și îndeplinească angajamente de ordin politic, instituțional, legislativ, economic și social necesare pentru materializarea acestui deziderat. Analizat din această perspectivă Parteneriatul Estic, în forma propusă de Comisia Europeană, anunță o nouă extindere a limitelor politice și, în același timp, o consolidare și adaptare a mecanismelor instituționale ale PEV pe vectorul sau estic. În acest context, pentru Moldova o importanță deosebită prezintă următorii șase parametri ai Parteneriatului Estic, parametri care prin conținutul lor apropie și mai mult PEV de Politica de Extindere a UE.

---

¹ European Commission, Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on Eastern Partnership, Brussels, 3 December 2008, COM(2008) 823/4, http://ec.europa.eu/external_relations/eastern/docs/com08_823_en.pdf

² Ucraina, Belarus, Moldova, Armenia, Azerbaidjan și Georgia.

În primul rând, UE propune negocierea unor noi relații contactuale cu Moldova, Ucraina, Armenia, Azerbaidjan, Georgia și Belarus sub forma unor Acorduri de Asociere. Aceste noi acorduri vor urmări să creeze o strânsă conexiune politică între statele semnatare și UE, vor contribui la promovarea convergenței legislative și instituționale în baza legislației și standardelor comunitare și, de asemenea, vor avansa cooperarea în domeniile Politicii Externe și de Securitate Comună și Politicii Europene de Securitate și Apărare ale UE. Spre deosebire, însă, de Acordurile de Asociere semnate de UE cu statele din Europa Centrală și din Balcanii de Vest, Acordurile de Asociere cu statele din Europa de Est nu vor stipula o perspectivă certă de integrare a lor în UE, ci doar se vor limita să le recunoască aspirațiile și vocația europeană. Implementarea viitoarelor Acorduri de Asociere va presupune elaborarea unor noi Planuri de Acțiuni care de această dată vor încorpora fixarea unor perioade stricte și repere concrete (bechmarks) pentru îndeplinirea angajamentelor de reforme asumate de statele semnatare, iar evaluarea calității implementării reformelor se va face în comparație cu standardele și practicile comunitare. Noiile acorduri nu vor fi negociate, însă, automat cu toate statele din Europa de Est, ci doar cu acelea dintre ele care vor da dovadă de progrese suficiente la capitolul democrație, consolidarea statului de drept, respectarea drepturilor omului și, în particular, vor demonstra ca legislația și practica electorală este în concordanță deplină cu normele internaționale în domeniu.

În al doilea rând, Acordurile de Asociere vor conține perspectiva integrării economice a statelor vizate în piața comună a UE. În acest sens, unul din obiectivele primordiale ale respectivelor acorduri va fi stabilirea unei Zone Aprofundate și Comprehensive de Comerț Liber, care va acoperi întreg comerțul (produse agricole, industriale, servicii și proprietatea intelectuală), inclusiv energia. Acest lucru va atrage după sine asumarea unor angajamente legale obligatorii în vederea armonizării cadrului regulatoriu intern cu cel comunitar în domeniile legate de comerț. Pe termen lung, obiectivul urmărit de UE este crearea în Europa de Est a unei rețele de Acorduri Aprofundate și Comprehensive de Liber Schimb care ar pune bazele unei Comunități Economice de Vecinătate.

În al treilea rând, UE va iniția cu statele din regiune Pacte de Mobilitate și Securitate care vor trasa

condițiile obligatorii de îndeplinit pentru a facilita mobilitatea populației din statele Est-europene în spațiul comunitar. Astfel, aceste pacte vor cuprinde angajamente comune și unilaterale în domeniul contracarării migrației ilegale, modernizarea instituțiilor naționale de azil conform standardelor UE, stabilirea structurilor integrate de control al frontierelor în concordanță cu legislația comunitară, precum și îmbunătățirea abilității poliției și sistemului judiciar în vederea combaterii eficiente a corupției și crimei organizate. De asemenea, Pactele de Mobilitate și Securitate ar urma să contribuie la liberalizarea treptată a regimului de vize în spațiul UE. Astfel, implementarea eficientă a Acordurilor de facilitare a regimului de vize și readmisie cu UE va deschide calea statelor beneficiare spre inițierea unui dialog cu Bruxellesul cu privire la introducerea regimului de călătorii fără vize³. În timpul acestor dialoguri, statele partenere din Europa de Est vor conveni cu UE asupra unor „Foi de Parcurș” de liberalizare a regimului de vize după exemplul statelor din Balcanii de Vest.

În al patrulea rând, viitoarelor Acorduri de Asociere vor include prevederi referitoare la creșterea „interdependenței energetice” cu UE. Aceste prevederi ar urma să corespundă, printre altele, cu politicile UE în domeniile comerțului, competiției și energiei. În paralel, Moldova și Ucraina vor fi sprijinite să finalizeze cât mai curând posibil negocierile privind aderarea lor la Comunitatea Energetică Europeană. De asemenea, țara noastră va fi încurajată să semneze cu UE un Memorandum de Înțelegere în domeniul politicii energetice, care va prevedea măsuri de sprijinire și monitorizare a securității activităților de furnizare și tranzitare a energiei, inclusiv a securității infrastructurii energetice.

În al cincilea rând, Parteneriatul Estic va institui un nou cadru multilateral de cooperare între UE și statele PEV din Europa de Est. În viziunea Comisiei Europene, noul cadru multilateral ar urma să sprijine evoluția relațiilor bilaterale ale UE cu vecinii săi din Est, care vor continua să fie guvernate de principiul diferențierii, ceea ce înseamnă că ritmul și profunzimea dezvoltării lor va depinde de nivelul ambițiilor și capacitățile fiecărui stat în parte. Totodată, noul cadru multilateral va fi mai mult

---

³ Comisia Europeană a inițiat deja un astfel de dialog cu Ucraina, în octombrie 2008.

decât un for de dialog, el va avea menirea să faciliteze elaborarea și realizarea unor poziții și acțiuni concertate pentru a face față în mod solidar unor provocări comune. De fapt, noul instrument multilateral va imprima substanță concretă asocierii politice ce se va stabili între statele din Europa de Est și UE în baza Acordurilor de Asociere. Structura operațională a viitorului cadru multilateral al Parteneriatului Estic va fi ierarhizată în patru trepte:

- Reuniuni bianuale la nivel de Șefi de Stat și de Guvern;
- Reuniuni anuale la nivel de Miniștri de Externe ai UE și partenerii din Europa de Est care vor evalua progresele Parteneriatului Estic și vor trasa noi obiective;
- Reuniuni la nivel de înalți funcționari ce se vor organiza pe patru platforme tematice de cooperare, și anume: democrația, buna guvernare și stabilitatea; integrarea economică și convergența cu politicile UE; securitatea energetică; contactele interumane;
- Reuniuni la nivel de experți, care, de asemenea, se vor întruni pe cele patru platforme tematice menționate mai sus.

Un astfel de forum multilateral de dialog și acțiune inițiat de UE, va crește indubitabil influența și profilul politic al UE în regiunea noastră, fapt ce cu siguranță va trezi, mai devreme sau mai târziu, nemulțumiri la Moscova. Nu este exclus că această eventuală evoluție să influențeze poziția Chișinăului față de dimensiunea multilaterală a Parteneriatului Estic, determinându-i pe guvernanții noștri să adopte o poziție ambiguă, ca și în cazul GUAM.

În al șaselea rând, Parteneriatul Estic va atrage după sine și creșterea resurselor financiare alocate de UE pentru partenerii săi PEV din Europa de Est. Astfel, până în 2020 UE va ridica cheltuielile sale *per capita* în regiunea noastră de la 6 Euro la 20 Euro. Aceasta schimbarea va costa UE aproximativ 2.1 miliarde Euro. Între timp, până în 2013, anul când va fi adoptat noul buget comunitar, UE va aloca partenerilor săi din Est noi fonduri în sumă de 350 milioane Euro, iar alte 250 milioane Euro vor fi reorientate spre implementarea proiectelor regionale din cadrul dimensiunii multilaterale a Parteneriatului Estic. În paralel, Comisia Europeană va recomanda statelor membre ale UE să aprobe ridicarea plafonului de creditare al Băncii Europene de Investiții pentru Europa de Est, care actualmente este de 3.7 miliarde Euro și care se pare va fi consumat înainte de anul 2013. Asistența UE va fi

axată pe promovarea democrației și buneii guvernări, consolidarea capacităților administrative necesare pentru preluarea și implementarea legislației comunitare, dezvoltarea și integrarea economică în piața comună a UE, facilitarea mobilității cetățenilor din Europa de Est în UE, dezvoltarea piețelor regionale de electricitate, eficientizarea controlului la frontiere etc..

Așteptările și opțiunile Moldovei vizavi de Parteneriatul Estic

Cele șase elemente ale Parteneriatului Estic evidențiate mai sus vin în întâmpinarea așteptărilor Moldovei aduse la cunoștința Comisiei Europene și a statelor membre ale UE de Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene la 10 octombrie 2008. În mesajul transmis cancelariilor europene de către diplomația noastră se menționează că Moldova consideră următoarele elemente ca fiind esențiale pentru dimensiunea bilaterală a Parteneriatului Estic:

- Aprofundarea cooperării politice, inclusiv în domeniul Politicii Externe și de Securitate Comune a UE;
- Crearea unei Regim Aprofundat și Comprehensiv de Liber Schimb;
- Noi oportunități pentru integrarea economică, inclusiv convergența cadrului regulatoriu și armonizarea legislativă în domeniile relevante ale economiei;
- Dezvoltarea în continuare a avantajelor comparative generate de participarea activă a Moldovei în procesele de cooperare în Europa de Sud-Est;
- Cooperarea strânsă cu UE în vederea îndeplinirii condițiilor necesare pentru a beneficia într-o perioadă previzibilă de regimul de călătorii fără vize în spațiul UE. Prin urmare, liberalizarea regimului de vize pentru cetățenii Moldovei ar urma să fie implementată gradual în cadrul Parteneriatului Estic;
- Instrumente de consolidare a dezvoltării regionale în baza experienței și mecanismelor UE.

O simplă analiza comparativă a doleanțelor părții moldovene cu elementele de baza ale Parteneriatului Estic este îndeajuns pentru a remarca că așteptările Chișinăului au fost luate în considerare de Comisia Europeană. Totuși, atitudinea diplomației moldovene față de Parteneriatul Estic rămâne, deocamdată, una ambiguă. Ea recunoaște că noua inițiativă este binevenită, dar insistă că Moldova va

urmări integrarea sa graduală în UE pe cale bilaterală. Diplomații noștri au pledat de la bun început pentru o mai mare diferențiere a țării noastre în grupul celor șase state vizate de Parteneriatul Estic. Cu alte cuvinte, dânsii au sperat să obțină de la UE singularizarea șanselor Moldovei de a fi plasată pe o traiectorie accelerată de integrare în UE, evitând, astfel, cuplarea țării noastre de locomotiva ucraineană. Logica diplomației nu este lipsită de temei și, cu siguranța, ea ar fi avut mai multe șanse de izbândă să fie luată în considerare atât de Comisia Europeană cât și de statele membre ale UE, evident, dacă Moldova ar fi demonstrat progrese convingătoare la capitolul democrație reală, în domeniile libertății presei, independența justiției și combaterea corupției.

În prezent Moldova are în fața două opțiuni cu privire la Parteneriatul Estic, să accepte sau să respingă această ofertă a UE. O eventuală respingere de către Chisinau a Parteneriatului Estic ar submina șansele de integrare europeană ale țării noastre pentru mulți ani de acum încolo, ne-ar izola pe plan regional, ar încetini procesul de liberalizare a regimului de vize în spațiul UE, ar afecta ritmul integrării economice a Moldovei în piața comună a UE și ar limita asistența financiară și tehnică a UE pentru modernizarea economiei noastre. Având în vedere posibilele consecințe nefaste menționate anterior, mai mult decât probabil că, după câteva runde de consultări protocolare cu UE, Moldova va accepta noua inițiativă europeană. De altfel, diplomația moldoveană s-a comportat aproape similar și în cazul PEV în anul 2004⁴.

Parteneriatul Estic în forma anunțată de Comisia Europeană acordă Moldovei și celorlalte cinci state PEV din Europa de Est aproape aceleași oportunități de dezvoltare a relațiilor lor cu UE de care beneficiază în prezent statele din Balcanii de Vest, și anume: Acorduri de Asociere, integrare economică, armonizarea legislativă obligatorie cu normele europene, relații comerciale de liber schimb, liberalizarea graduală a regimului de călătorii, facilitarea mobilității forței de muncă în spațiul comunitar, integrarea sistemelor energetice, access la agențiile și programele comunitare, facilitarea

⁴ Bușcăneanu, S., „How far is the European Neighbourhood Policy a substantial offer for Moldova?”, Leeds, August 2006, <http://www.e-democracy.md/files/enp-moldova.pdf>

contactelor interumane etc.. Având în vedere constrângerile de ordin intern cărora UE este nevoită să le facă față în prezent, Acordurile de Asociere pe care Bruxellesul le propune statelor din Europa de Est nu vor face referire clară la perspectiva aderării lor la UE. În schimb, ele vor recunoaște că respectivele țări sunt state europene cu vocație europeană. Or, conform Art. 49 ale Tratatului Uniunii Europene⁵, orice stat european care respectă principiile libertății, democrației, drepturile omului și libertățile fundamentale și supremația legii pot candida pentru a deveni membre ale UE. Dar, pentru ca Moldova să poată pretinde la calitatea de stat candidat la UE ea trebuie să satisfacă cele trei Criterii de la Copenhaga fixate în decembrie 2003 de Consiliul European:

- să dispună de instituții stabile care să garanteze democrația, supremația legii, drepturile omului și ale minorităților;
- să aibă o economie de piață funcțională, precum și capacitatea de a face față competiției și forțelor de piață din interiorul pieței comune a UE;
- să dispună de capacitățile necesare pentru asumarea obligațiilor de stat membru al UE, în particular să adere la obiectivile politice, economice și monetare ale Uniunii.

Parteneriatul Estic este destinat, anume, pentru a asista Moldova și celelalte cinci state să se apropie cât mai mult de îndeplinirea Criteriilor de la Copenhaga. Noua inițiativă crează oportunități și condiții egale pentru toate șase state vizate, totodată, ea permite aceluiași state să avanseze spre UE cu viteze diferite, în funcție de ambițiile și capacitățile lor interne de implementare a reformelor și de asimilare a legislației comunitare care conține peste 80 mii de pagini. Prin urmare, de aceasta dată, autoritățile moldovene ar trebui să demonstreze mai multă clarviziune, înțelepciune, răbdare și maturitate politică. Însă, pentru a fi capabile să se ridice la nivelul acestor calități, ele au nevoie de o analiză amplă a noii inițiative europene. Aceasta analiză trebuie să fie inițiată cât mai curând posibil de diplomația moldoveană, care, dacă ar fi mobilizat capacitățile analitice de care dispune în prezent, ar înțelege, totuși, că Parteneriatul Estic răspunde într-un total obiectivului de integrare europeană a

⁵ Treaty on the EU, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0013:0045:EN:PDF>

Moldovei. Încercările de a demonstra că Parteneriatul Estic nu aplică pe deplin „principiul diferențierii” între statele Europei de Est sunt sortite eșecului de la bun început, pentru că acest din urmă principiu este oferit în egală măsură și non-discriminatoriu Moldovei, Ucrainei, Georgiei, Armeniei, Azerbaidjanului și, chiar, Belarus. Însă, valorificarea „principiului diferențierii”, în sensul aprofundării progresive a relațiilor cu UE, va depinde, în primul și în primul rând, de nivelul ambițiilor de integrare europeană, voința politică, ritmul și calitatea reformelor interne, precum și capacitățile instituționale ale fiecărui stat în parte din cadrul Parteneriatului Estic. Anume acest adevăr evită să-l recunoască diplomația noastră și, mai ales, politicienii care ne conduc țara.

<http://ape.md/libview.php?l=ro&id=152&id=442>

5. Viziunea Sintetizată Asupra Problemei Transnistrene. IPP.md. 17.12.2008.

Evenimentele ce au avut loc în intervalul de timp 11 septembrie – 26 noiembrie 2008 au confirmat aprecierile și concluziile[1] făcute în cadrul întrunirii grupului de experți din 11 septembrie 2008.

După întvederea Dmitrii Medvedev-Igori Smirnov din 3 septembrie 2008, a apărut o oarecare intrigă în legătură cu faptul, că după ea s-a anunțat că administrația de la Tiraspol, „ținând cont de rugămintea Președintelui Rusiei”, a ridicat moratoriul asupra contactelor cu oficialitățile de la Chișinău. Ceea ce însemna că din nou a apărut posibilitatea tehnică pentru reluarea dialogului dintre Chișinău și Tiraspol. În același timp, după întvederea Smirnov-Medvedev, probabil, logica evenimentelor ulterioare, văzută de Rusia, arăta în următorul mod:

- Organizarea unei întvederi dintre Igor Smirnov și Vladimir Voronin, în cadrul căreia ei trebuia să găsească puncte de tangență în pozițiile lor.
- Organizarea unei întvederi Dmitrii Medvedev - Igor Smirnov - Vladimir Voronin, în cadrul căreia urma să fie semnat un document-cadru pentru procesul de reglementare transnistreană.

La 17 septembrie 2008, luând cuvântul în fața „sovietului suprem” de la Tiraspol, Igor Smirnov a

anunțat că poziția Federației Ruse în problema transnistreană pornește de la următoarele principii:

- Federația Rusă a declarat clar despre atașamentul său soluționării conflictului pe cale exclusiv pașnică și în calitatea sa de țară-garant va întreprinde toate eforturile pentru a nu admite escaladarea tensiunii.
- Soluțiile pentru toate problemele urmează să fie găsite în exclusivitate de părțile în conflict: Republica Moldovenească Nistreană și Republica Moldova. Rusia va accepta orice înțelegere, care va fi atinsă între Chișinău și Tiraspol. Partea rusească nu va întreprinde nici un fel de acțiuni de constrângere, și nu va impune careva propuneri, cu toate că va participa și va asista în procesul de negocieri.
- Rusia pledează pentru un dialog pe principii de egalitate între părțile conflictului.
- Rusia va întreprinde toate eforturile pentru asigurarea apărării drepturilor compatrioților, oriunde nu s-ar afla ei.
- Rusia în calitate de stat-mediator va acorda asistență în găsirea soluției de compromis de către părți.

Prezentând aceste puncte, Igor Smirnov a menționat că abordarea problemei transnistrene de către Rusia coincide întru totul cu poziția Transnistriei. Aceste principii, enunțate de Igor Smirnov, vorbesc despre faptul că în politica Federației Ruse, în raport cu problema Transnistriei, există o continuitate, și că această politică rămâne a fi incompatibilă cu integritatea teritorială și suveranitatea Republicii Moldova.

De facto, realizarea scenariilor ce presupun întvederi succesive în formatul Voronin-Smirnov și Medvedev-Smirnov-Voronin (2+1) însemna că Republica Moldova urma să se pomenească în fața poziției comune a Kremlinului și Tiraspolului, pe când UE, SUA și OSCE ar fi fost eliminați din procesul decizional. Realizarea acestui scenariu putea să se soldeze cu două situații, ambele inacceptabile pentru Chișinău.

Prima - acceptarea poziției comune a Kremlinului și a Tiraspolului, bazate pe elementele-cheie ale

„Memorandumului Kozak” (federalizarea, prezența militară rusească etc.).

A doua - respingerea deschisă de către Vladimir Voronin a poziției comune a Rusiei și Tiraspolului.

Este evident, că ambele variante ar fi fost inadmisibile pentru conducerea Republicii Moldova. Prima variantă, cu acceptarea prevederilor „Memorandumului Kozak”, este imposibilă, deoarece ea contravine Constituției și Legii cu privire la principiile de bază ale statutului juridic special al localităților din stânga Nistrului, din 22 iulie 2005; ar fi oferit argumente puternice opoziției, în situația când până la următoarele alegeri parlamentare au rămas câteva luni, și categoric contravine poziției UE și SUA în ceea ce privește prezența Rusiei în Republica Moldova după soluționarea conflictului.

Varianta a doua, cu respingerea deschisă din partea lui Vladimir Voronin a propunerilor Kremlinului, ar fi fost percepută la Moscova drept ofensă, ca și în cazul Memorandumului Kozak din noiembrie 2003. În plus, pe piața politică internă acest gest demonstrativ ar fi spulberat definitiv mitul despre capacitatea lui Vladimir Voronin de a rezolva conflictul Transnistrean și de a reîntregi țara printr-un dialog direct cu Președintele Rusiei (Vladimir Putin (până la 2 martie 2008) și Dmitrii Medvedev).

Și mai grav este faptul că refuzul deschis al lui Vladimir Voronin de a accepta propunerea Kremlinului în cadrul eventualei întrevederi în formatul 2+1 ar fi sporit brusc probabilitatea declanșării unor acțiuni dure din partea Rusiei, cu un impact negativ asupra situației politice și economice din Republica Moldova.

Aceasta se referă, în primul rând, la situația în zona de securitate, unde Rusia, în cazul dacă la Moscova va fi adoptată o asemenea decizie, dispune de toate pârgurile necesare pentru o inițiativă provocatoare.

Probabil, conștientizând aceste riscuri și nefiind în stare să elaboreze soluții de alternativă, Chișinăul a renunțat definitiv la ideea de a atinge „soluția în pachet” a problemei Transnistrene printr-un dialog direct cu Kremlinul, urmată de desfășurarea alegerilor parlamentare din primăvara 2009 pe întregul teritoriu al țării. Indirect această presupunere se confirmă prin faptul că problema Transnistreană aproape că a dispărut din spațiul

informațional intern al Republicii Moldova, controlat în mare parte de PCR. M.

Pe acest fundal, la 12 septembrie 2008, Andrei Staratan, Ministrului Afacerilor Externe și al Integrării Europene, în cadrul întrevederii la Bruxelles cu Benita Ferrero-Waldner, Comisarul European pentru Relații Externe și Politica Europeană de Vecinătate, a declarat că „negocierile pentru soluționarea conflictului transnistrean în baza „înțelegerii în pachet” vor fi reluate numai în formatul “5+2””. Această declarație a ministrului moldovean a constituit un mesaj clar în ceea ce privește renunțarea Chișinăului la scenariul de atingere a soluției problemei transnistrene printr-un dialog direct cu Kremlinul, cu excluderea celorlalte părți, și retragerea Chișinăului sub protecția scutului „5+2”.

Întrevederea dintre Igor Smirnov și Vladimir Voronin, pe fundalul unor acuzați reciproc dintre Tiraspol și Chișinău, deocamdată până în prezent, așa și nu a mai avut loc, ne mai vorbind de faptul că astfel de întâlniri, realizate sub presiunea Kremlinului, în nici un caz nu pot avea rezultate pozitive pentru Republica Moldova.

Problema Transnistreană în cadrul Summitului șefilor de guverne din țările membre CSI la Chișinău și vizitei oficiale a lui Vladimir Putin.

Perspectiva desfășurării la Chișinău, la 13-14 noiembrie 2008, a Summitului șefilor de guverne din țările membre CSI cu participarea lui Vladimir Putin a reanimat unele așteptări cu privire la posibilitatea atingerii unei soluții rapide a problemei transnistrene. Or, problema conflictului Transnistrean nu a figurat pe agenda întrevederilor oficiale, iar când conținutul întrevederii Voronin-Putin a rămas necunoscut pentru opinia publică.

Totodată, s-a declarat că în urma întrevederii Putin – Greceanii au fost semnate patru documente, unul dintre care este „Acordul cu privire la realizarea proiectului de separare a blocurilor energetice ale Stației Moldovenești Raionale Electrice de Stat în scopul funcționării radiale cu sistemul energetic al României” („Соглашение о реализации проекта разделения энергетических блоков Молдавской государственной районной электростанции для радиального функционирования с энергосистемой Румынии”). Scopul anunțat al semnării acestui Acord este sporirea volumului

exportului energiei electrice de la CTE de la Cuciurgan în România.

Conform prevederilor Acordului, Compania InterRAO EES urmează să efectueze investiții suplimentare în dezvoltarea rețelelor, aducându-le la standardele europene. Comentând semnarea acestui document în cadrul emisiunii „Maxima” de la postul TV „NIT”, Prim-ministrul Zinaida Greceanîi a declarat: „Aceasta-i important pentru noi, deoarece aceasta duce spre securitatea energetică a țării” (“Это важно для нас, потому что это ведет к энергетической безопасности страны”).

Livrarea energiei electrice de la CTE Cuciurgan spre România a început încă în 2007. Or, condițiile acestei tranzacții au provocat[2] și continuă să provoace mai multe întrebări.

❖ **Dreptul la proprietate asupra bunurilor situate în „rmn”.**

Conducerea Republicii Moldova în repetate rânduri a declarat, că statul moldovenesc ar putea să recunoască dreptul la proprietate asupra obiectelor din Transnistria, privatizate în afara cadrului juridic al Republicii Moldova, numai după atingerea unei soluții politice a conflictului. Această poziție este una de bază în „înțelegerea în pachet”, prin care conducerea Republicii Moldova a intenționat să soluționeze conflictul Transnitrian în baza unui dialog cu Rusia.

Aspectul juridic al acestei probleme este reflectat inclusiv în studiul Baroului de Avocați din New York "Dezghetarea unui conflict înghețat: aspecte legale ale crizei separatiste în Moldova" („Thawing a Frozen Conflict: Legal Aspects of the Separatist Crisis in Moldova”), prezentat în vara anului 2006 la Chișinău. Unii din autorii acestui studiu, Christopher J. Borgen, profesor de drept la Universitatea St. John's, SUA, și Mark A. Meyer, președinte al Comitetului pentru afaceri europene al Asociației Baroului de Avocați din or. New York, SUA, printr-un decret al Președintelui Vladimir Voronin, au fost decorați cu Medalia "Meritul Civic". Accentuăm faptul, că studiul a fost preluat de Guvern în calitate de îndrumar în procesul de reintegrare a țării (HG nr. 891 din 03.08.2006).

În acest studii autorii, în baza normelor de drept internațional, demonstrează că regimul din „rmn” nu este în drept să schimbe forma de proprietate și să

scoată la privatizare obiectele din Transnistria. Ceea ce se referă inclusiv la CTE de la Cuciurgan, privatizată (ilegal) de către Compania Inter RAO EES din Rusia.

Ambiguitatea situației cu privatizarea obiectivelor din „rmn” se regăsește inclusiv în Legea organică Nr.274 din 16.07.2004, prin care este completată Legea Nr.627-XII din 4 iulie 1991 cu privire la privatizare. Art. 23 din Legea din 1991 se completează cu alineatul (4) cu următorul cuprins: “Statul nu garantează dreptul de proprietate asupra obiectivelor amplasate în localitățile din stînga Nistrului și în municipiul Bender, privatizate fără o coordonare cu Guvernul în modul stabilit.”

Art. II. al Legii Nr.274 din 16.07.2004 obligă Guvernul, în termen de o lună, să elaboreze procedura de coordonare a privatizării obiectivelor amplasate în localitățile din stînga Nistrului și în municipiul Bender.

În legătură cu acesta apar următoarele întrebări:

- A elaborat sau nu Guvernul „procedura de coordonare a privatizării obiectivelor amplasate în localitățile din stînga Nistrului și în municipiul Bender”, și cum ea se conformează, în cazul când a fost elaborată, cu legislația Republicii Moldova?
- Dacă CTE de la Cuciurgan a fost privatizată în conformitate cu această procedură, sau nu?
- În ce măsură și cum semnarea Acordului din 14 noiembrie 2008 contribuie la consolidarea securității energetice a Republicii Moldova?
- Dacă eliberarea Licenței CTE de la Cuciurgan de către Guvernul Republicii Moldova și semnarea Acordului din 14 noiembrie 2008 au fost făcute conform legislației Republicii Moldova?
- Dacă acordarea licenței de către Guvernul Republicii Moldova semnifică recunoașterea explicită a dreptului de proprietate a Companiei InterRAO EES asupra CTE de la Cuciurgan?

❖ **Datoriile pentru gaz**

Este bine cunoscut faptul, că datoriile Transnistriei față de Compania „GAZPROM”, inclusiv penalitățile, au depășit suma de 1,7 miliarde dolari SUA. În anul 2008, agenții economici din Transnistria, inclusiv și CTE de la Cuciurgan, au plătit pentru mia de metri cubici de gaz numai 105 dolari SUA, pe când prețul oficial al gazului, livrat de „GAZPROM” Transnistriei este 192,75 dolari SUA. Prin urmare, creșterea volumului de energie electrică, produsă la CTE de la Cuciurgan va contribui substanțial la creșterea și mai mare a datoriilor Transnistriei față de „GAZPROM”.

Or, la 18 iulie 2008, instanța internațională comercială de arbitraj de la Moscova a decis ca Compania „Moldovagaz” să achite „GAZPROMULUI” 42 milioane dolari SUA în calitate de datorie, pentru gazul consumat în primul trimestru al anului 2006. Conducerea „Moldovagaz” a negat că Republica Moldova va plăti această datorie. Totuși, semnarea Acordului din 14 noiembrie presupune sporirea substanțială a volumului energiei electrice generate la CTE de la Cuciurgan.

În legătură cu aceasta din nou apare întrebarea:

- Cine va plăti pentru gazul consumat de Transnistria, inclusiv de CTE de la Cuciurgan, care va livra energia electrică spre România în baza Acordului din 14 noiembrie 2008?

❖ **Întrebări vis a vis de intermediari**

După începutul livrării energiei electrice de la CTE de la Cuciurgan spre România în presă au apărut afirmații, cum că între CET de la Cuciurgan și consumatorul român a fost interpusă o firmă. Este vorba de Eastern Europe Energy Ltd un off-shore britanic, fondat în iunie 2007, special pentru această tranzacție. Din calculele efectuate de autorii publicațiilor respective rezultă, că, pentru intermediere, Eastern Europe Energy Ltd primea 1,5 cenți SUA pentru fiecare Kwh, pe când compania Moldoelectrica percepea un tarif pentru transportarea acestei energii de circa 0,3 cenți SUA. Profitul anual al acestui intermediar, la volumul tranzacției din 2007, se urca la 10 milioane dolari SUA.

După întrevăderea Putin-Voronin, în cadrul căreia a fost discutată inclusiv problema energetică, în presă

a fost citată opinia lui Putin: „În ultimul timp împreună cu colegii noștri moldoveni reușim suficient de rapid să ajungem calitativ la soluții în timp util în punctele cheie de colaborare” ("В последнее время с нашими молдавскими коллегами достаточно быстро удается качественно выходить на своевременные решения в ключевых точках сотрудничества").

În legătură cu aceasta apar următoarele întrebări:

- Dacă, și după semnarea Acordul la 14 noiembrie 2008, energia electrică de la CTE de la Cuciurgan va fi livrată prin intermediul East Europe Energy Ltd.?
- Cine sunt persoanele fizice sau juridice care au fondat această companie off-shore?
- Care este motivul includerii unui intermediar în schema de livrare a energiei electrice spre România?
- Cum livrarea energiei de la CTE de la Cuciurgan spre România se răsfrânge asupra datoriei Republicii Moldova față de România pentru energia electrică livrată în anii 1998-2001 (circa 30 milioane dolari SUA)?
- Din cele expuse rezultă următoarele concluzii:
- Nu există motive pentru a crede că până la alegerile parlamentare din primăvara anului 2009 ar putea fi realizați pași concreți în ceea ce privește soluția politică a conflictului Transnistrean;
- Nu există nici o garanție în ceea ce privește stabilitatea în Zona de Securitate. Republica Moldova este extrem de vulnerabilă și neprotejată în fața posibilelor provocări în Zona de Securitate;
- Guvernarea nu are o poziție consecventă și coerentă în ceea ce privește problema proprietății asupra obiectivelor din localitățile din stânga Nistrului și mun. Bender;
- Relațiile dintre conducerea Republicii Moldova și a Federației Ruse în ceea ce privește realizarea diferitor proiecte în domeniul energetic nu sunt suficient de

transparente și lasă semne de întrebare în ceea ce privește problema corupției și a impactului lor asupra securității energetice a Republicii Moldova.

Dr. Arcadie Barbaroșie, Director executiv, Institutul de politici Publice

Oazu Nantoi, director de program, Institutul de Politici Publice

Dr. Igor Boțan, Director executiv, Asociația pentru Democrație Participativă

Dr. Anatol Gremalschi, director de program, Institutul de Politici Publice

Vlad Lupan, expert independent

Dr. Viorel Cibotaru, Director executiv, Institutul European de Studii Politice din Moldova

Eugen Revenco, Fundația Moldo-Lituaniană „Centrul de Studii al Integrării Europene”

Dumitru Mînzărari, Cercetător pe probleme de securitate și politică externă IDIS „Viitorul”

Radu Vrabie, Coordonator de proiect, Asociația pentru Politica Externă (APE)

[1] http://www.ipp.md/files/Publicatii/2008/Summary_1_1_1_09.2008_eng.doc

http://www.ipp.md/files/Publicatii/2008/Summary_1_1.09.2008_Rom.doc

http://www.ipp.md/files/Publicatii/2008/Summary_1_1.09.2008_Russian.doc

[2] <http://www.eco.md/article/3554/>

6. Cine Decontează Eșecul Relației București - Chișinău? Dan Dungaciu. Moldova.org. 03.12.2008.

Datele ultimului sondaj de opinie publicat la Chișinău (BOP, septembrie – octombrie 2008) ne

oferă câteva date deconcertante în ceea ce privește viziunea populației față de o serie de evoluții geopolitice.

În primul rând, liderii Federației Ruse se mențin în topul celor mai „de încredere” politicieni: conduce detașat Vladimir Putin (77%), urmat de Dmitrii Medvedev (61,1%). Abia pe locul al treilea - la peste 30% de primul clasat! - se găsește președintele Vladimir Voronin (46,8%). Rusia are dreptate și în criza georgiană: 33% dintre cei intervievați cred că recunoașterea unilaterală a independenței Osetiei de Sud și a Abhaziei a fost o „decizie corectă”, pe când doar 17,7% cred că „a fost incorectă”, iar circa 40,3% nu se exprimă în această chestiune. În ceea ce privește vina în declanșarea conflictului din august 2008, cei mai mulți respondenți o identifică pe Georgia (33%), urmată de Rusia (22,3%), SUA (12,5%). NATO este și el prezent în clasament cu un scor de 4,3%. Însumate, Georgia, SUA și NATO ating circa 40% din proporția „vinoavaților”, în condițiile în care 37% nu răspund la întrebare. În percepția publică, relațiile R. Moldova sunt cele mai bune cu Federația Rusă (68,3%), urmată de Ucraina (62,4%) și UE (53,6%), iar partenerul strategic al R. Moldova ar trebuie să fie... Rusia (49,6%), urmată, la distanță, de UE (19,6%) și România (19,1%). Asta în condițiile în care circa 70% din populație vrea în... Uniunea Europeană! Cum s-a ajuns aici?

A fost odată o Revoluție Oranj...

Totul a început după respingerea faimosului Memorandum Kozak (noiembrie 2003), când Partidul Comuniștilor din R. Moldova (de guvernământ) basculează surprinzător spre Vest, iar liderul comunist devine – în lipsa altora? - favoritul numărul unu al schemelor politice occidentale. „Cromatică” geopolitică a spațiului – oranj, trandafir etc. – l-a acreditat în cele din urmă pe președintele Voronin, fost adept al Uniunii statale Rusia-Belarus-R. Moldova și stavila tancurilor NATO care ar fi vrut să ajungă în pădurile de la Breansk, drept un partener acceptabil.

Declarațiile pro-UE au început să curgă precum vinul în pocale. Un singur lucru nu a putut lepăda cu nici un chip președintele Voronin din comportamentele pre-„oranj”: fobia față de București și de tot ceea ce înseamnă sau ar putea însemna o Românie activă în mentalul colectiv al celor din stânga Prutului (așa cum s-a petrecut cu

ocazia alegerilor locale din 2007, care l-au propulsat pe tânărul Dorin Chirtoacă primar al Chișinăului).

De aici particularitatea proiectului european al R. Moldova după 2005, fundamentat, paradoxal, pe un proiect (anti)identitar. Să vedem cum.

Spre Vest, fără București?

În anii 90, două erau, în esență, posibilitățile de evoluție ale R. Moldova: spre Est, alături de Rusia, și spre Vest, alături de România. Dincolo de nuanțe, cam așa arăta meniul geopolitic care se afla la dispoziția Chișinăului atunci. După 2007, odată cu integrarea europeană a României, ceea ce exista în nuce în anumite minți politice de la Chișinău (și nu numai), devine proiect. Iar cele două opțiuni s-au transformat, treptat, în trei. A apărut o a treia cale, care ar putea fi rezumată astfel: spre Vest, fără România (și, dacă se poate, împotriva ei).

Astăzi, această opțiune pare că a devenit axiomă a politicii externe a Chișinăului, în pofida faptului că populația crede, conform sondajelor, că România ar trebui să fie principalul partener al R. Moldova pentru integrarea europeană.

Mai mult. Pe fondul retragerii discrete, și nu prea, a Bucureștiului din dosarul R. Moldova pe plan internațional - și asta nu de azi, de ieri - se pare că această „a treia cale” este îmbrățișată din ce în ce mai pregnant și de anumite canale ale diplomației occidentale, cu influență la nivelul deciziei. Consecința: Chișinăul a găsit un țap ispășitor pentru eșecurile interne și și-a exhibat, indecent și nesancționat, fobiile anti-București pe toate canalele (de la declarații publice la scrisori prezidențiale către statele UE). Care sunt efectele pe teren?

A două Armată a XIV-a sau „soft power”-ul Moscovei în R. Moldova

Efectele principale ale retragerii României din proiectul R. Moldova sunt două, inextricabil legate. Prima ține de resurecția limbii ruse în spațiul public. Cei care au lăsat nesancționată eliminarea TVR1 de pe rețeaua națională a R. Moldova - singura televiziune cu acoperire națională și mesaj european din stânga Prutului - au greșit major. Căci, în locul ei, nu au venit televiziuni ungurești, poloneze sau lituaniene, ci au fost create condițiile pentru o influență și mai consistentă a televiziunii rusești. În

sine, asta nu ar fi rău, dacă limba și axiologia rusă nu ar avea acolo și funcții geopolitice.

După cum indică și sondajul deja convocat, televiziunile domină totul în ceea ce privește sursele de informare ale populației, dar, între ele, cele care domină sunt televiziunile rusești (Prime TV / ORT - 64%) sau cele pro-guvernamentale, fie de stat (Moldova 1 - 53,4%) sau private (NIT - 18,5%). Mai intră în calcul și alte două televiziuni, tot moscovite (TV7 -10,6% și STS - 5%). Singura televiziune clasată și care iese din serie rămâne PRO TV Chișinău (22,9%), nu întâmplător, vânată acum de autorități la o lună până la expirarea licenței (21 decembrie 2008).

De aici și a doua consecință. Conectarea abundentă a spațiului public din R. Moldova la Rusia evidențiază existența unui fenomen pe care occidentalii nu vor să îl conceedă. Dar ar trebui! Nu doar UE exercită „soft power” (atractivitate, seducție, fenomene de imitație etc.) în R. Moldova, ci și... Rusia. De la modelul politic („liderul în tot și toate”), limba și stilul de afaceri (ostentativ, consumerist, violent), nostalgii cultural-artistice și până la clasamentele muzicale sau accentul prezentatorilor („ț”-ul acela atât de inconfundabil al prezentatorilor moldoveni de la postul rusec MUZ TV), Moscova este bine instalată în R. Moldova. Și nu doar prin Armata a XIV-a!

Dominată mediatic de Rusia sau de posturi TV obediente Moscovei (Moldova 1 a livrat sistematic poziția rusească în conflictul din Georgia) populația nu poate răspunde decât ceea ce a răspuns în sondajul invocat la început.

Europa a pierdut o bătălie. Ce e de făcut?

Ceva trebuie schimbat acolo - și trebuie început cu premisele abordării dosarului R. Moldova. Punctul de plecare al oricărei schimbări este reconfigurarea și europeanizarea spațiului public din R. Moldova.

Și aici România europeană are, concomitent, o șansă și o responsabilitate. Până una alta, singurele repere europene în mentalul colectiv dincolo de Prut și care pot concura cu cele rusești sunt președintele român Băsescu (40,2% în încrederea populației) și România ca partener principal pentru integrare europeană (42,2%) - prima clasată și mult dincolo de alte state europene (următoarea clasată, Bulgaria, are... 2,2%). De ce le disprețuim?

Până la ședințe comune de guvern București – Chișinău mai este ceva vreme. Dar de la spațiul public trebuie pornit și asta trebuie să spună Bucureștiul partenerilor euroatlantici. Contracurarea „soft-power”-ului rusesc este premisa oricărui proiect european de succes în R. Moldova. Dar, pentru ca să o spună sau să o facă, Bucureștiul, el însuși, are nevoie de reformă instituțională și reconfigurări de viziune. Este dispus să o facă? Schimbarea de echipă de la Washington, criza globală care afectează și (cu precădere) Rusia, dificultățile politico-economice din Ucraina, parlamentarele de pe ambele maluri ale Prutului – toate acestea indică o schimbare majoră de context. Care nu e neapărat nefavorabilă.

<http://ape.md/libview.php?l=ro&idc=152&id=387>

7. Calitatea de Membru al NATO e un Certificat al Securității. Interviu cu Ognyan Minchev, Director al Institutului de Studii Regionale și Internaționale (IRIS) din Sofia. Timpul. 12.12.2008.

Domnule Minchev, de ce a aderat Bulgaria la NATO?

Ognyan Minchev: Activiștii anti-NATO (socialiști și comuniști), atunci când țin să reducă din importanța pe care i-o oferă Bulgariei calitatea de membru al Alianței Nord-Atlantice, pun cu regularitate aceeași întrebare: “Care sunt beneficiile aderării Bulgariei la NATO pentru securitatea și interesul național?”. Tot ei răspund, aproape automat: “Statutul de membru al NATO nu oferă nimic țării noastre, în afară de faptul că suntem obligați să facem cheltuieli, să riscăm viețile soldaților noștri în interesul politicii intervenționiste americane, la mii de kilometri de teritoriul Bulgariei...”. Aceste interpretări sunt valabile până în momentul confruntării cu argumente reale ce reflectă adevărul despre aderarea la NATO.

Și care este acest adevăr?

Ognyan Minchev: Trebuie să se pună la îndoială miezul argumentelor anti-NATO, și anume, faptul că percepția garantării securității naționale nu s-a schimbat la aderare. Pentru că acum întrebarea e alta: “Cum putem aprecia aceste garanții din

perspectiva simțului realității? Care este acel lucru ce trebuie să se schimbe, pentru ca oponentii NATO să recunoască faptul că pragul, limita asigurării securității e mai înalt?”. Securitatea nu poate fi percepută pur și simplu, dar insecuritatea poate fi percepută. Dacă Georgia ar fi semnat anul acesta, la București, Planul de Aderare (MAP), nivelul de securitate al țării ar fi crescut și Rusia s-ar fi gândit mai serios la consecințele atacului său contra acestei țări, în luna august a acestui an. Securitatea presupune de fapt o viață normală, fără amenințări semnificative, pornind de la nivelul personal și finisând cu reducerea amenințărilor la adresa întregii națiuni. Iată de ce statutul de membru al NATO garantează tacit un înalt nivel al securității colective fără a realiza schimbări semnificative ale activității cotidiene.

Ce alte tipuri de beneficii mai sunt? Care sunt consecințele vizibile ale integrării în NATO?

Ognyan Minchev: Aș vrea să accentuez un tip de beneficii ce rezidă din calitatea de membru al NATO - beneficii puternice și, drept urmare, vizibile pentru fiecare, chiar și pentru criticii Alianței Nord-Atlantice. Acele beneficii, rezultate ale aderării la NATO, derogă de la riscurile politice și furnizează un puternic pachet de asigurare a organizațiilor și agenților economici, instituționali și civili, ce activează sau vor activa în noul stat-membru. În lume există multe locuri frumoase și interesante, unde v-ați putea dori să inițiați o afacere, să cumpărați o casă ori să vă stabiliți cu traiul. Multe dintre aceste locuri însă reprezintă adevărate pericole de reformare socială, instabilitate politică, ineficientă a guvernării. Grupările rebele atacă unele din cele mai romantice plaje ale oceanului, autoritățile înșală turiștii sau oamenii de afaceri abuzează de puterea lor.

Și ce treabă are NATO cu aceste fenomene?

Ognyan Minchev: Calitatea de membru al NATO e un certificat ce atestă că aceste lucruri nu se întâmplă în țara voastră. Sau, dacă și se întâmplă - în special în statele post-comuniste -, există o autoritate superioară, o comunitate a națiunilor capabilă să se opună dezvoltării nefavorabile, acest lucru realizându-se cu instrumente instituționale eficiente ale comunității Atlantice. Iată cum se consolidează încrederea față de stat: teritoriul noului stat-membru

al NATO ajunge a fi parte a unui vast spațiu comun de securitate pentru toți - cetățeni, comunități, piață.

Care sunt avantajele economice ale aderării, dacă acestea există?

Ognyan Minchev: Să vă dau un exemplu. În 2001 am cumpărat un apartament în orașul meu natal Sofia. Prețul era destul de înalt conform standardele locale - aproximativ 365 USD pentru metru pătrat - și era "alimentat" de locația bună, în unul dintre cele mai frumoase cartiere ale orașului. În 2002, Bulgaria a primit invitația de a adera la NATO - un an mai târziu, vecinul meu a cumpărat apartamentul de alături cu prețul de 800 de euro pentru metru pătrat. Până în 2005, prețul spațiului locativ din zona dată a atins cifra de 1000 de euro, iar astăzi acesta este de 1800-2200 de euro. Care poate fi motivul scumpirii, de opt-zece ori, a uneia și aceleiași proprietăți în mai puțin de șapte ani? De unde vine această dinamică a pieței?! Și micile proprietăți de pe coasta mării, și cele de la munte s-au scumpit de 15-20 de ori față de anul 2000. Multe terenuri, case vechi, clădiri demolate au fost reevaluate din perspectiva utilizării cu un nou scop, conform cererii de piață. Sute de familii din Marea Britanie au venit să cumpere case în mediul rural, pensionarii suedezi au achiziționat apartamente pe litoral, urmași de mii de familii europene interesate în a vizita, a se domicilia, a lucra și a locui în Bulgaria - un nou spațiu Euro-Atlantic. Investițiile Străine Directe (ISD) au crescut de cinci-șapte ori în ultimii ani și asta fără reformări intense și îmbunătățiri eficiente ale serviciilor guvernamentale și a instituțiilor de piață. Sunt convins: este vorba de simplul interes față de o țară ce a motivat comunitățile de afaceri să-și încerce norocul în Bulgaria, lucru susținut de realitatea virtuală, dar puternică, numită "NATO - garant al riscurilor politice".

Prin ce se explică efectele benefice pe plan economic ale aderării la NATO a unui stat?

Ognyan Minchev: Fluxul investițiilor străine directe este un indicator al încrederii companiilor străine și a piețelor financiare în stabilitatea țării. Diagrama 1 (Date ale Băncii Naționale Bulgare) arată creșterea exponențială a investițiilor străine directe în Bulgaria în ultimii ani, după cum urmează: în 1997, Bulgaria decide să adere la NATO - ISD era de 570 miliarde euro; în 2002, Bulgaria a fost invitată să adere la NATO și volumul ISD erau deja

de două ori mai mare decât cel din 1997; la momentul aderării, cu doar doi ani mai târziu, în 2004, fluxul ISD atinge 2735.9 miliarde euro, iar în anul următor era de 3152.1 miliarde euro. În 2007, când efectele aderării la UE s-au suprapus celor de membru NATO, volumul ISD crescuse de 11 ori față de 1997.

Foarte semnificativ!...

Ognyan Minchev: Și asta nu este tot. De asemenea, Produsul Intern Brut al Bulgariei (Eurostat data) crește constant în paralel cu procesele de aderare la NATO și UE (diagrama 2).

Este NATO cu adevărat o soluție de securitate în zona Mării Negre, din care face parte Bulgaria, dar și R. Moldova?

Ognyan Minchev: Este singura soluție reală de securitate! NATO a fost de multe ori criticată pentru expansiunea spre Est, cu argumentul "încetați să tachinați și provocați Rusia". Astăzi avem experiența unei noi agresiuni a Rusiei împotriva unui vecin neajutorat, agresiune imperială slab motivată de accepțiunile geopolitice. Această agresiune nu ar fi fost realizată dacă administrația de la Kremlin nu ar fi fost încurajată de refuzul Germaniei și al Franței de a garanta pentru Planul de Acțiuni (MAP) al Georgiei, la Summitul NATO din aprilie, de la București. Moscova a acționat astfel încât să prevină aderarea Georgiei la NATO, dovadă a valorii statutului de membru al Alianței. Unii critici ai extinderii NATO spre Est argumentează slăbirea eficienței Alianței în noile state membre. Eu consider că războiul declanșat în august de Rusia împotriva Georgiei va genera discuții serioase la nivel politic și tehnologic despre eficiența funcționării NATO într-o lume ce se schimbă rapid.

Va continua extinderea NATO?

Ognyan Minchev: Cu siguranță, NATO este un spațiu în extindere menit să facă față provocărilor globale ale lumii contemporane. Pentru a nu confrunța provocările politice și militare mult prea departe de casă, este foarte important ca Alianța să ofere statelor din vecinătate posibilitatea de a adera pentru a face spațiul din jurul nostru mult mai sigur. <http://europa.timpul.md/Article.asp?idIssue=185&idRubric=2198&idArticle=5598>

III. SINTEZE AUDIO DE POLITICĂ EXTERNĂ

1. **Consiliul Ministerial OSCE. Ce Rost Mai Are o Organizație Care nu Ajunge la un Consens de 9 ani de Zile? Ce Rost Are Parteneriatul Strategic al Moldovei cu Moscova? Interviu cu dl Iurie Leancă, Vice-Președinte APE. Radio Europa Liberă. 05.12.2008.**

<http://ape.md/doc.php?l=ro&idc=153&id=437>

2. **Parteneriatul Estic, Reuniunea Ministerială a OSCE, Alegerile Parlamentare și Integrarea Europeană. Sinteze și Dezbateri de Politică Externă. APE. 05.12.2008.**

CE a făcut publice propunerile pentru Parteneriatul Estic. Reuniunea ministerială a OSCE s-a încheiat fără adoptarea unei rezoluții finale. Șeful Directoratului General pentru Democrație și Afaceri Politice al CoE, Jean-Louis Laurens, Secretarul adjunct al Comisiei de la Veneția, Thomas Markert, și șeful Diviziei Alegeri și Referendumuri din cadrul Comisiei de la Veneția, Pierre Garone, despre necesitatea unor alegeri democratice în RM. Experți

ul de Externe Andrei Stratan. Declarații ale noului al secției politice a Delegației Comisiei Europene la Chișinău. Experți invitați – Nicu Popescu (CERE Londra), Victor Chirilă (APE).

<http://www.ape.md/mediaview.php?l=ro&idc=209&id=435>

invitați – Vlad Lupan, expert independent, și Victor Chirilă (APE).

<http://www.ape.md/mediaview.php?l=ro&idc=209&id=440>

3. **Vizita Ministrului de Externe al Italiei la Chișinău, Summitul ICE, Relațiile Moldo-Române. Sinteze și Dezbateri de Politică Externă. APE. 28.11.2008.**

Franco Frattini a inaugurat la Chișinău cancelaria ambasadei Italiei. Misiunile diplomatice europene cer autorităților moldovene să asigure libertatea alegerilor din 2009. Nou schimb de replici dintre Chișinău și București. Și summitul de la Chișinău al Inițiativei Central Europene. Experți invitați – Eugen Revenco și Victor Chirilă, directori de programe APE.

<http://www.ape.md/mediaview.php?l=ro&idc=209&id=436>

4. **Alegerile Prezidențiale din SUA, Summitul CEMN de la Chișinău, Cooperarea Regională și Integrarea Europeană. Sinteze și Dezbateri de Politică Externă. APE. 07.11.2008.**

Alegerile prezidențiale din SUA salutate în Europa. Summitul de la Chișinău al AP CEMN. Interviu cu ministr